

**VYSOKÁ ŠKOLA EVROPSKÝCH A REGIONÁLNÍCH
STUDIÍ, O.P.S., ČESKÉ BUDĚJOVICE**

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

**LISABONSKÁ SMLOUVA A JEJÍ DOPADY NA
EVROPSKOU UNII**

Autor práce: Jan Kuchynka

Studijní obor: Regionální studia

Forma studia: Prezenční forma

Vedoucí práce: Ing. Jiří Dušek

Katedra: Katedra společenských věd

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci vypracoval samostatně s využitím uvedených pramenů a literatury.

Souhlasím, aby práce byla uložena v knihovně Vysoké školy evropských a regionálních studií v Českých Budějovicích a zpřístupněna ke studijním účelům.

.....

Děkuji vedoucímu bakalářské práce Ing. Jiřímu Duškovi za cenné rady, připomínky a metodické vedení práce.

OBSAH

Úvod	6
1 Cíl a metodika bakalářské práce	7
2 Právní systém Evropské unie	8
2.1 Vymezení práva EU	8
2.2 Dělení práva a smlouvy EU	8
3 Smlouvy Evropské unie	10
3.1 Maastrichtská smlouva.....	10
3.2 Amsterodamská smlouva	10
3.3 Niceská smlouva	10
3.4 Smlouva o Ústavě pro Evropu	11
3.4.1 Tvorba a ratifikace Ústavy pro Evropu.....	11
3.4.2 Obsah Ústavy pro Evropu	12
4 Tvorba a ratifikace Lisabonské smlouvy	14
4.1 Tvorba nové smlouvy.....	14
4.1.1 Berlínská deklarace	14
4.1.2 Portugalské předsednictví a slavnostní podpis.....	14
4.2 Ratifikace Lisabonské smlouvy	15
4.2.1 Možnosti ratifikace.....	15
4.2.2 Průběh ratifikace v jednotlivých státech	15
4.2.3 První a druhé irské referendum	16
4.2.4 Průběh ratifikace v České republice.....	17
5 Obsah Lisabonské smlouvy	21
5.1 Struktura Lisabonské smlouvy	21
5.2 Změny ve fungování Evropské unie v obecné rovině.....	22
5.2.1 Základní hodnoty a cíle Evropské unie	22
5.2.2 Listina základních práv Evropské unie	22
5.2.3 Posílení pravomocí národních parlamentů.....	24
5.2.4 Zrušení pilířové struktury a právní subjektivita Evropské unie	25
5.2.5 Evropská občanská Iniciativa.....	26
5.2.6 Princip subsidiarity po Lisabonské smlouvě.....	27
5.2.7 Vymezení pravomocí Evropské unie	27

5.2.8 Vystoupení z Evropské unie.....	29
5.2.9 Předsednictví v Evropské unii po Lisabonské smlouvě.....	29
5.2.10 Posílená spolupráce	30
5.3 Institucionální změny orgánů Evropské unie.....	30
5.3.1 Evropská rada.....	30
5.3.2 Evropský parlament	31
5.3.3 Evropská komise	34
5.3.4 Rada Evropské unie.....	35
5.3.5 Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku	36
5.4 Politiky Evropské unie	37
5.4.1 Hospodářská a měnová politika	37
5.4.2 Zemědělská politika a rybolov	38
5.4.3 Společná zahraniční a bezpečnostní politika.....	39
5.4.4 Sociální politika	40
5.4.5 Životní prostředí.....	41
5.4.6 Energetika	41
5.4.7 Doprava	42
5.4.8 Prostor svobody, bezpečnosti a práva	42
5.4.9 Vnitřní trh.....	44
5.5 Dopad Lisabonské smlouvy na Českou republiku.....	45
5.6 Budoucnost Evropské unie po Lisabonské smlouvě.....	45
Závěr.....	47
Seznam použité literatury	48
Abstrakt.....	51
Abstract.....	52

ÚVOD

Téma mé bakalářské práce je Lisabonská smlouva a její dopady na Evropskou unii. Tento dokument vstoupil v platnost 1. prosince 2009. Tato reformní smlouva přináší zásadní změny ve fungování celé Evropské unie. Byla jednou z priorit Společenství v posledních letech.

Bylo velmi nutné vytvořit smlouvu, která by dokázala zmodernizovat Společenství tak, aby Evropská unie mohla čelit novým výzvám v 21. století. V současné době to není pouze spolek, který přináší hospodářské výhody pro ekonomiky členských zemí, ale spolupráce byla rozšířena do mnoha oblastí. Platností tohoto dokumentu se zvedne postavení Evropské unie jako globálního partnera v celosvětovém měřítku. Spojená Evropa má mnohem větší šance zasahovat do světových jednání, než kdyby každý stát sám za sebe zastával svůj názor. Evropa musí být také vzorem demokratických hodnot pro celý svět.

Je proto důležité, uvědomit si přínosy i zápory tohoto aktu, které čekají celé Společenství, samotné státy a jednotlivé obyvatele. Téma jsem si zvolil z důvodu mého zájmu o evropskou problematiku. Je důležité, aby se každý člověk zajímal nejen o domácí politickou scénu, ale i o politiku evropskou. Dnes každý z nás není obyvatelem pouze konkrétního státu v Evropě, ale je i občanem Evropské unie. Občanem, který se musí starat i o politiku nadnárodní a účastnit se jí.

Lisabonská smlouva nám ukazuje jednu z cest, kterou se Evropa v budoucnu možná vydá. Vize o vytvoření plné polické unie dříve byla pouze utopií. Až s odstupem času se ukáže, jak moc velký význam tento dokument má z historického hlediska Evropy.

Očekávání Lisabonské smlouvy, která ukáže novou tvář EU a měla by jí podpořit i v důležitosti v celosvětovém měřítku, mě naplnila snahou seznámit se s dokumentem a provést rozbor jednotlivých změn, které spojenou Evropu čekají.

1 CÍL A METODIKA BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Hlavním cílem mé práce bude rozbor změn, které dokument přináší. Lisabonská smlouva mění Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropských společenství. V práci se nebudeme zabývat těmito dokumenty jako celkem, ale zaměříme se jen na články, které jsou měněny. Metodou srovnávání se pokusíme o předvedení jednotlivých změn, jednotlivých důvodů vzniku změn a jejich následných dopadů na Evropskou unii.

Lisabonská smlouva významně mění fungování Evropské unie a tím se dotýká nás všech. Proto by mělo být v zájmu každého z nás znát Evropskou unii a mít možnost rozhodovat o osudu Evropy.

Je nutné si uvědomit právní charakter smlouvy. Její zapojení mezi ostatní evropské smlouvy a její návaznost na národní právo jednotlivých zemí. Důležitou částí je následná ratifikace v členských státech. Poslední a největší část bude tvořit samotný obsah Lisabonské smlouvy a její dopady na fungování Evropské unie. Závěr celé práce bude hodnotit množství pozitiv a negativ, které Lisabonská smlouva přináší a také bude odkazovat na důležitost smlouvy v budoucnu a další možné vize fungování EU započaté tímto aktem.

V práci budou využity literární, ale i internetové zdroje, kterých je dostatečný počet vzhledem k aktuálnosti tématu. Klíčovým materiálem pro zpracování daného tématu je Lisabonská smlouva. Dalšími důležitými materiály jsou poslední schválené dokumenty, na kterých je v současné době Evropská unie založena. Pro tento základ nám dobře poslouží Základy práva Evropských společenství. Důležitou literaturou budou také Hospodářské politiky Evropské unie. V současné době ještě není kvalitní literární zdroj popisující ratifikaci, tak v této části budeme čerpat především informace z relevantních internetových zdrojů.

2 PRÁVNÍ SYSTÉM EVROPSKÉ UNIE

Abychom se mohli věnovat obsahu smlouvy, je nutné pochopit její právní podstatu s ohledem na evropské právo a její návaznost na právní systémy jednotlivých států.

2.1 Vymezení práva EU

Evropské společenství (ES) získalo od členských států pravomoc vytvářet vlastní právní systém, právní normy závazné nejen pro tyto státy, ale i pro jejich vnitrostátní subjekty. Často se užívá pojmu právo Evropské unie (EU). ES však tvoří pouze jeden ze tří pilířů EU, v rovině pramenů práva běžně nazývané jako tzv. komunitární právo. Tento jediný pilíř je budován na principu nadstátnosti, subordinace členských států ES, tzn. podřízení se jeho vůli v rozsahu na něho delegované pravomoci, a to i proti vůli členského státu. Právo EU tak označuje pojem zahrnující jak právo ES (komunitární), tak právo v oblasti druhého a třetího pilíře. Může být tedy rozděleno na právo komunitární a právo unijní.¹

2.2 Dělení práva a smlouvy EU

Evropské právo můžeme dělit na právo primární a právo sekundární. Mezi primární právo patří mezinárodní smlouvy sjednané členskými státy a akty členských států, které můžeme rozdělit do tří kategorií: zřizovací (a na ně navazující) smlouvy, subsidiární smlouvy a akty zástupců členských států.²

Největší váhu mají zřizovací smlouvy. Jedná se o zakládací smlouvy, jejich změny či dodatky, veškeré protokoly a prohlášení k těmto smlouvám, tedy Pařížskou smlouvu o založení Evropského společenství uhlí a oceli - ESUO (1951), Římské smlouvy o založení Evropského (hospodářského) společenství - EHS/později jen ES (její zkratka SES) a Evropského společenství pro atomovou energii - EUROATOM (1957) a změny těchto smluv, zejména Jednotný evropský akt (1986), Maastrichtskou smlouvu o Evropské unii (1992), Amsterodamskou smlouvu (1997) a Smlouvu z Nice (2000). Tyto smlouvy jsou svojí povahou pramenem mezinárodního práva veřejného,

---

¹ SMIDT, R. *Evropské právo* [online]. 2003 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.eps.cz/epravo/>>.

² TÝČ, V., JÍLEK, D. *Základy práva Evropských společenství*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1996, s. 70.

které stanoví základní institucionální strukturu Společenství a zakotvují zmocnění a proceduru pro vydávání pramenů sekundárního práva, které s nimi musí být v souladu.³

Lisabonská smlouva je smlouvou pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvou o založení Evropských společenství (Lisabonská smlouva mění název druhé na Smlouvu o fungování Evropské unie). Tedy mění tyto zakládající smlouvy, a proto jí řadíme mezi primární evropské právo. Není to dokument, který byl vytvořen zcela nový, ale pouze upravuje, přidává a ruší články v již schválených smlouvách. Posledním nepřijatým dokumentem byla Smlouva o Ústavě pro Evropu, která byla fakticky nový dokument, což nebylo přijatelné pro některé státy.

Sekundární evropské právo má návaznost na právo primární. Primární právo uděluje pravomoc institucím Evropské unie přijímat sekundární právní akty.⁴ Mezi tyto současné akty patří směrnice, nařízení, rozhodnutí, doporučení a stanoviska. To znamená, že po úspěšné ratifikaci smlouvy se stane jedním z hlavních dokumentů, podle kterého funguje celá Evropská unie. Důležitost obsahu je významná, proto jednotlivé státy dbaly na vytvoření obsahu, který bude akceptován všemi vládami členských států.

---

³ SMIDT, R. *Evropské právo* [online]. 2003 [cit. 2009-11-02]. Dostupný z WWW: <<http://www.eps.cz/epravo/>>.

⁴ CHISHOLM, H. *Základy práva Evropské unie*. Praha: VŠEHRD, 1994, s. 38.

3 SMLOUVY EVROPSKÉ UNIE

3.1 Maastrichtská smlouva

Nyní se zaměříme na nedávnou historii, která vedla k reformním krokům Evropského společenství. Potřeba reformy byla velmi nutná. Zakládající smlouvy jednotlivých Společenství vznikly již v 60. letech 20. století a již nevyhovovaly současnému stavu. Historie Evropské unie se píše od roku 1993, kdy vstoupila v platnost Maastrichtská smlouva (Smlouva o Evropské unii). Jejím cílem bylo pokročit v reformě Evropského společenství započaté Aktem o jednotné Evropě a zaměřené na dosažení Evropské unie.⁵

To byl krok, který zavádí tzv. tří pilířovou podstatu Evropské unie. To znamená, že členské státy spolupracují navíc v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky a v oblasti justice a vnitra. To byl krok, který nastavil trend vývoje v Evropě.

3.2 Amsterodamská smlouva

Další reforma přišla se vznikem Amsterodamské smlouvy v roce 1997. Ta vznikla z mnohaměsíčních jednání mezivládní konference, podnět pro tato jednání byl zakotven již v Maastrichtské smlouvě. Nebyl to nový dokument, ale jen novelizující staré smlouvy. Výsledek byl přijat značně rozdílně. Pro mnohé to bylo zklamání z nenaplněných představ a jiní ji vnímali jako dobré východisko pro další integraci a posun kupředu. Amsterodamská smlouva prohlubovala spolupráci v oblastech justice a vnitra a také významný krok kupředu v oblasti společné zahraničně bezpečnostní politiky.⁶

Tato smlouva však nepřispěla k nějaké větší institucionální reformě, která byla do budoucna nezbytně nutná. V té době se již vedly přístupové rozhovory se zeměmi střední a východní Evropy. Tato smlouva tuto otázku příliš nevyřešila, ale byl to další úspěch a nezbytný krok vpřed.

3.3 Niceská smlouva

Další reforma Smlouvy o Evropské unii přišla zanedlouho. Podle této reformy byla přijata Niceská smlouva, a to v roce 2000. Ta byla opět pouze úpravou stávající Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o založení Evropských společenství.

---

⁵ WEILER, H., JASPER, C., METZLER, S. *Malá encyklopedie Evropské unie*. Přel. A. Mikeščík, J. Vošáhlík. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997. s. 120.

⁶ *Amsterodamská smlouva*. Přel. R. Král, P. Svoboda, L. Tichý, J. Zemánek. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998, s. 11.

Obsahově nebyla příliš radikální. Jejím hlavním cílem bylo nastavit fungování evropských institucí tak, aby byly připraveny na vstup nových členských států. Smlouva z Nice otevřela cestu k institucionální reformě, která se stala nutností vzhledem k nastávajícímu rozšíření EU o kandidátské země ze střední a východní Evropy.⁷ Dalším dokumentem byla Smlouva o Ústavě pro Evropu.

3.4 Smlouva o Ústavě pro Evropu

Smlouva o Ústavě pro Evropu (též euroústava, Evropská ústava) byla předzvěst Lisabonské smlouvy. Kdyby byla ratifikována, Lisabonská smlouva by vůbec nevznikla. Tyto dokumenty mají mnoho společného. Můžeme říct, že Lisabonská smlouva převzala mnohé, co bylo v euroústavě, ale snažila se vyvarovat sporných bodů, které vedly k jejímu nepřijetí. Nebudeme se zabývat obsahem smlouvy jako celkem, ale ukážeme si některé sporné body, které vedly k nepřijetí.

3.4.1 Tvorba a ratifikace Ústavy pro Evropu

Smlouva o Ústavě pro Evropu byla vytvořena Konventem, který se skládal ze 105 členů. Ten obsahoval zástupce z vlád členských i kandidátských zemí, vnitrostátních parlamentů těchto zemí, z Evropského parlamentu a Komise. Tento Konvent vedl jednání o podobě smlouvy, která byla představena v červenci 2003. Návrh byl předložen mezivládní konferenci, která dospěla k dohodě v červnu roku 2004.⁸

Po dvou zamítavých referendech o přijetí euroústavy ve Francii a Nizozemsku (květen, červen 2005) se ale Evropská rada rozhodla odložit další proces ratifikace a vyhlásila tzv. období reflexe o budoucnosti a dalším směřování Evropy. Evropskou ústavu ratifikovalo tedy 18 členských států: 16 parlamentních ratifikací (Belgie, Estonsko, Finsko, Itálie, Kypr, Litva, Lotyšsko, Maďarsko, Malta, Německo, Rakousko, Slovensko, Slovinsko, Řecko), ve dvou členských státech proběhla ratifikace v referendech (Lucembursko, Španělsko). Ostatní státy včetně České republiky krok ratifikace odložily kvůli zamítavým postojům dvou členských zemí.⁹

Po nepřijetí smlouvy přišlo evropské vystřízlivění. Protievropské strany a tradicionalisté slavili úspěch. V této době lze hovořit o krizi Evropské unie, na kterou Společenství reagovalo započítáním vytvoření nového dokumentu. Kdyby Lisabonská

---

⁷ *Smlouva z Nice* [online]. Brusel: Evropská unie, 2009 [cit. 2009-11-27]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_232_cs.htm>.

⁸ *Ústava pro Evropu*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004, s. 8.

⁹ ROVNÁ, L. *Smlouva o Ústavě pro Evropu* [online]. Praha: Euroskop, 2007 [cit. 2009-11-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8901/sekce/smlouva-o-ustave-pro-evropu/>>.

smlouva nebyla přijata, už by se mohlo hovořit o zastavení evropské integrace, ze které by Evropská unie dlouho hledala novou cestu.

3.4.2 Obsah Ústavy pro Evropu

Podívejme se na několik důležitých bodů z obsahu, které předznamenaly neúspěch společné Evropské ústavy. Největším problémem v politických systémech i u jednotlivých obyvatel byla obava z vytvoření jednoho evropského superstrátu. Tato ústavní smlouva měla být nadřazena národním ústavám členů Evropské unie. Měla to být tedy ústava na úrovni federálního státu. Vznikla vize následku, že se jeho členové stanou jakési jeho provincie, pouhé země nebo regiony. Členské země by tak zanikly jako nezávislé a samostatné subjekty na mezinárodní scéně.

Hned v prvním článku návrhu ústavy se mluví o úmyslu vytvořit „Unii evropských států“.¹⁰ Obava společné ústavy byla tedy nasnadě. Obava z toho, že do Evropské unie bude putovat příliš mnoho pravomocí a státy ztratí svoji suverenitu. Evropské státy jsou velmi citlivé na oblasti předávání pravomocí a státní suverenity. Z nedávné historie Evropy je toto velmi důležitá věc. Přesouvání pravomocí do Bruselu a následná centralizace byly jedním z vykřičníků. Tento pocit panoval i u Lisabonské smlouvy a byl stále jedním z ratifikačních problémů.

Chápání Unie jako státu také podtrhávaly některé další změny, kdy jsou vytvořeny evropské funkce předsedy Evropské rady (prezidenta Evropské unie a ministra zahraničních věcí Evropské unie). V případě těchto funkcí se již dostáváme k normativnímu a symbolickému posunu, protože zřízení těchto funkcí by umožňovalo chápat Unii jako stát.¹¹

Jedním z problémů byl také přechod od konsensuálního rozhodování, kdy jednající strany, aby dospěly k závěru, musí chtít nechtět přijmout některé argumenty a požadavky svých názorových protivníků, k většinovému rozhodování, kdy názory se prosazují na základě převahy většiny bez kompromisu.¹² Toto rozhodnutí sice zvýší akceschopnost, ale může se zdát nedemokratické, a tak jednotlivé státy nemají absolutní právo věc vetovat a mohou být přehlasovány.

Ústava podporovala také posílení mnoha společných politik vzájemné spolupráce. A to i v takových politikách, kde to nemusí být vhodné. Je nutné si

---

¹⁰ PLICHTA, D. *Evropská ústava - cesta k superstátu?* In ZAHRADIL, J. *Návrh evropské ústavy: s komentáři*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003, s. 69.

¹¹ FIALA, P. *Evropská ústava a politický systém Evropské unie*. In ZAHRADIL, J. *Návrh evropské ústavy: s komentáři*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003, s. 30.

¹² CHVÁLOVÁ, O. *Evropské vykřičníky*. Praha: HUMANEIA, 2004, s. 52.

uvědomit, že každý stát má jiný historický vývoj, hospodářskou úroveň a politickou kulturu. Proto centralizace v některých oblastech nebyla jednotlivým vládám po chuti.

Obecnost některých článků ústavy byla velká. Ústava zakotvovala například povinnost členských států zdržet se všech opatření, které by mohly ohrozit uskutečňování cílů zakotvených v Evropské ústavě. Přitom tyto cíle byly vyjádřeny velmi obecně a bylo možno v jejich jménu požadovat například od členských států to, aby se zdržely samostatného postupu v mnoha oblastech. Ústava také stanovila nadřazenost práva Unie právním řádům členských zemí.¹³

Smyslem naší práce není rozebírat tento dokument, ale je důležité vědět, že na jeho základě se tvořila Lisabonská smlouva. Dokument, který převzal mnohé z euroústavy. Dokument, který se od tohoto kroku vedle dovedl do značné míry poučit a byl ratifikován.

Ústava pro Evropu měla mnoho kladů, ale některé věci byly vytvořeny až moc proevropsky zaměřené. Ústava by podporovala pocit počátku tvorby evropského superstátu. Toto však bylo občany v referendech odmítnuto a Unie musela hledat jinou cestu. Rychlost a směr integrace byly příliš velké. Není to cesta, kterou mnohé státy a občané Evropské unie chtějí kráčet dál. Potřeba reformy však byla stále aktuálním tématem, proto vznikly další jednání o nové cestě Evropské unie.

---

¹³ JANÁČKOVÁ, S. *Ústava pro centralizovanou, přeregulovanou Evropu*. In ZHRADIL, J. *Návrh evropské ústavy: s komentáři*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003, s. 52.

4 TVORBA A RATIFIKACE LISABONSKÉ SMLOUVY

4.1 Tvorba nové smlouvy

Nová jednání o reformě Evropské unie začínají na počátku roku 2007. V této době předsedá Evropské unii Německo. Stát, který má velkou váhu v Unii a je pro další integraci Společenství.

4.1.1 Berlínská deklarace

První krokem k položení základů byla Berlínská deklarace, která byla podepsána v březnu roku 2007 při příležitosti výročí 50. let od podpisu Římských smluv. Ta sumarizovala dosavadní působení společné Evropy a vytyčila nové cíle a to dát novou podobu a základ Evropské unii do voleb do Evropského parlamentu, které se konaly v roce 2009.¹⁴ Úsilí Německa o oživení debaty o reformě EU vyvrcholilo během červnového summitu Evropské rady, který proběhl ve dnech 21. až 23. června 2007 v Bruselu. Nejvyšší představitelé členských států Evropské unie se po dlouhém jednání shodli na znění dohody, na jejímž základě byl vypracován Návrh Smlouvy pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství.¹⁵

4.1.2 Portugalské předsednictví a slavnostní podpis

Text byl vypracován mezivládní konferencí za portugalského předsednictví, které završilo jednání o nové smlouvě během summitu v Lisabonu dne 19. října 2007. Vedoucí představitelé 27 členských států Evropské unie podepsali novou smlouvu EU na znamení vůle přizpůsobit Unii podmínkám 21. století. Slavnostní akt se uskutečnil 13. prosince v klášteře řádu sv. Jeronýma v Lisabonu.¹⁶

Tímto aktem hlavní představitelé jednotlivých zemí dávají najevo zájem o Evropu, ale smlouvu čeká v této době ještě velký kus cesty, a to projít ratifikačním procesem ve všech členských zemích EU. Již po podpisu se strhává debata na úrovních jednotlivých politických systémů o jejím přínosu pro Evropu.

---

¹⁴ BLÁHA, M. *Plné znění Berlínské deklarace* [online]. Praha: Euroskop, 2007 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/7111/clanek/plne-zneni-berlinske-deklarace/>>.

¹⁵ *Lisabonská smlouva: Jednání o nové smlouvě* [online]. Praha: Euroskop, 2007 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/297/sekce/jednani-o-nove-smlouve/>>.

¹⁶ *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. Brusel: Evropská unie, 2007 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/news/eu_explained/071213_1_cs.htm>.

4.2 Ratifikace Lisabonské smlouvy

Po vytvoření smlouvy začíná ratifikační proces. Původní vyhlášení dokončení tohoto procesu bylo do konce roku 2009, kdy se konaly nové volby do Evropského parlamentu. To se také povedlo stihnout. Průběh byl ovšem velmi zdlouhavý a velmi nejasný, zejména poté, kdy byla smlouva odmítnuta v referendu v Irsku.

4.2.1 Možnosti ratifikace

Ratifikace probíhaly dvěma možnými způsoby a to na základě referenda a schvalování na úrovni národních parlamentů. Po neúspěchu z referend konaných k Ústavě pro Evropu panovaly mnohé obavy o osudu dokumentu a vyvstalo několik otázek. Na jednu stranu referendum, kterého se mají možnost účastnit všichni občané členského státu, jehož výsledek vypovídá o současné podpoře tohoto dokumentu. Na druhou stranu je nutné vzít v potaz, kolik lidí je natolik informovaných, aby dokázalo objektivně rozhodnout o dokumentu, který má několik set stránek textu.

V Evropě je zaveden klasický model zastupitelské demokracie, kde politické elity jsou voleny a zastupují nepřímo obyvatele jednotlivých států. Měli by být tedy povolanější rozhodovat o takové věci. Velké diskuze o pořádání referend byly prakticky ve všech státech. Výsledkem bylo konání referenda jen v jediném státu Evropské unie.

Dalším důležitým bodem, který je nutno brát v potaz, je posuzování dokumentu na základě shody s ústavami jednotlivých států. Zde vyvstávaly také komplikace.

4.2.2 Průběh ratifikace v jednotlivých státech

Ratifikační proces byl ve většině zemí úspěšný a proběhl bez komplikací. To však neplatí bez výjimky. Již dříve byly vyjednány výjimky pro Velkou Británii a Polsko. Výjimky jsou v oblasti Listiny základních práv a svobod, které se neshodovaly s národními ústavami států.

První, kdo ratifikoval Lisabonskou smlouvu, byl maďarský parlament. Italský parlament ratifikoval smlouvu jednomyslně, což je při neshodách italské politické scény úctyhodný výkon. Poté se připojil rumunský a lotyšský parlament. I ve Francii proběhl proces bez komplikací, i když Lisabonská smlouva z velké části vychází z Ústavy pro Evropu, kterou Francouzi odmítli v referendu. Méně jednoznačné výsledky byly tam, kde je politická scéna ve věci EU méně jednotná. Například ve Velké Británii (346:206), na Kypru (31:17) či v Dánsku (90:25). Slovenská politická reprezentace má vůči EU spíše kladný postoj, takže málokdo čekal, že by právě na Slovensku mohl dokument narazit. A přece. Ficova vláda přišla s kontroverzním návrhem tiskového

zákonu a opozice chtěla využít hrozby zamítnutí smlouvy k tomu, aby vládu dotlačila k jeho stažení. Vedlo to ke zhruba dvouměsíčnímu zdržení. Slovenský parlament nakonec smlouvu schválil, ale většina poslanců pravicové opozice opustila sál.

Problém nastal v ratifikačním procesu ve Finsku, kdy souostroví Alandy jako přidružené území k Finsku má značnou autonomii. Alandský parlament si kladl velké podmínky za schválení reformní smlouvy. Ratifikace nakonec proběhla úspěšně. Složitou vnitřní situaci má též Belgie, kde ratifikace podléhá souhlasu sedmi zastupitelských sborů: dvou komor federálního parlamentu a pěti parlamentů autonomních celků. Navzdory vyostřeným vztahům mezi Vlámí a Valony schválení Lisabonu proběhlo ve všech sedmi komorách hladce. Ratifikace neproběhla bez problémů ani v Polsku. Polský prezident otálel s podpisem a odkazoval se na výsledek druhého irského referenda.¹⁷

V Německu nebyl také ratifikační proces jednoduchý. Zde byla podaná stížnost na nesoulad s německou ústavou. Vyjádření soudu bylo jednoznačné. Lisabonská smlouva je v pořádku, ale soud také prohlásil, že poslední krok ratifikace je třeba odložit, dokud nebude přijat doprovodný německý zákon o právu parlamentu na spoluúčast. O tomto zákonu bylo později kladně hlasováno v obou komorách německého parlamentu.¹⁸

4.2.3 První a druhé irské referendum

Irsko jako jediný stát vyhlásilo celonárodní referendum. To se konalo 12. června 2008. K hlasování se dostavilo 53 % oprávněných voličů, z nichž 53 % (28 % veškerých oprávněných voličů) bylo proti přijetí Lisabonské smlouvy. Pro se vyslovilo 46 % hlasujících, tj. 24 % voličů.¹⁹

Tento výsledek byl velkou ranou evropským politikům. V této době právoplatně vyvstávaly hlasy o ukončení ratifikace. To se však nestalo. Přišlo rozhodnutí o opakování referenda. Zde je však možné zpochybňovat legitimitu, která nahrávala stranám, které byly proti smlouvě. Irsko bylo vždy proevropsky zaměřené.

Cestu z krize navrhl sám irský premiér. Rozhodl o opakování referenda s tím, že Irové dostanou své záruky. Ty se týkají oblastí irského daňového systému, rodinné politiky a etických otázek, rozumějme zákaz interrupcí, sňatků homosexuálů a vojenské

---

¹⁷ MACEK, L. *Ratifikace Lisabonské smlouvy* [online]. 2009 [cit. 2009-12-07]. Dostupný z WWW: <http://archive.ceskamedia.cz/article.html?id=306153_tr_S&qqq=d%E1nsku>.

¹⁸ *Lisabonská smlouva: Aktuality* [online]. Brusel: Evropská unie, 2009 [cit. 2009-12-07]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/lisbon_treaty/news/index_cs.htm?Page=2>.

¹⁹ *Lisabonská smlouva: Průběh ratifikace* [online]. Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8428/sekce/prubeh-ratifikace/>>.

neutrality. K tomu by si chtělo Irsko ponechat svého eurokomisaře. Menší země by se totiž měly o křeslo nejvyššího zástupce v Evropské komisi v budoucnu dělit, aby byrokracie bylo méně. O to právě v komplikované Lisabonské smlouvě jde -usnadnit rozhodování v Evropské unii, která už nemá 15, ale 27 členů a vstoupit chtějí další. Zároveň však posiluje roli větších zemí a Bruselu.²⁰

Závěrem bylo ustanoveno opakování referenda. Mnohé evropské špičky se ubezpečily dojemem, že Irové smlouvu špatně pochopili. Bylo nutné vést kampaň, která by dala smlouvě zelenou. Důležité bylo, že smlouva se neměnila jako taková, protože to by znamenalo opakování celého ratifikačního procesu.

Druhé referendum v Irsku proběhlo 2. října 2009. Ve výsledku hlasovalo 67 % Irů pro, proti bylo 32 % hlasů. Voleb se zúčastnilo 58 % oprávněných voličů. Irové tedy za podmínek, které jim byly přislíbeny, se kladně vyjádřili k dokumentu. Tímto skončila irská otázka, která byla 16 měsíců velmi přetřásána.

4.2.4 Průběh ratifikace v České republice

Česká republika byla posledním státem, který smlouvu ratifikoval. Schválení smlouvy v ČR bylo velmi očekávané v celém Společenství. Postup byl však velmi zdoluhavý a komplikovaný. Podíváme se tedy podrobněji na průběh ratifikace v českém politickém systému.

Lisabonská smlouva je mezinárodní smlouvou, a tak musí získat v obou komorách parlamentu ústavní většinu. První projednávání smlouvy začíná v Poslanecké sněmovně. Smlouva byla předložena sněmovně dne 29. ledna 2008. První čtení proběhlo již v březnu 2008, kdy byla smlouva postoupena výboru pro evropské záležitosti, zahraničnímu výboru a ústavně právnímu výboru. Jednotlivé výbory vydaly svá stanoviska ke smlouvě. Druhé čtení proběhlo v únoru 2009, kdy byla také smlouva schválena.²¹

Lisabonská smlouva našla podporu napříč skoro celým politickým spektrem. Jasně kladné vyjádření přišlo od České strany sociálně demokratické, Strany zelených a KDU-ČSL. U Občanské demokratické strany jasná podpora pro smlouvu nebyla. Pro přijetí se vyjádřilo 33 a proti bylo 37 poslanců a poslankyň. KSČM byla jednohlasně

---

²⁰ *Lisabonská smlouva: Průběh ratifikace* [online] Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8428/sekce/prubeh-ratifikace/>>.

²¹ *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii: sněmovní tisk 407* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2009 [cit. 2009-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=407>>.

proti. Celkově pro přijetí v dolní komoře parlamentu bylo 125 hlasů, proti bylo 61 z 197 přítomných poslanců. Potřebných 120 hlasů se tedy s menší rezervou našlo.²²

Podpora stran pro smlouvu byla definována politickou orientací, kterou jednotlivé strany zastávají. Liberální a proevropské strany se vyjádřily kladně, naproti tomu konzervativní ODS spíše váhavě. KSČM bylo jasně proti, stejně jako její evropská politika, která je založena na protiunijním postoji.

Poté smlouva putovala k podpisu premiéra a ke schválení v horní komoře Parlamentu. Senátu byla předložena smlouva 29. ledna 2008. Návrh putoval opět k výborovému projednání. Ústavní komise Senátu konstatovala, že ve smlouvě jsou jistá citlivá místa, ale zjevný rozpor s českou Listinou základní práv a svobod nenašla. V Senátu byl návrh projednán dne 24. 4. 2008. Poté byla smlouva dána k posouzení Ústavnímu soudu.²³

V horní komoře českého parlamentu v době schvalování smlouvy měla většinu ODS. Senátorům se podařilo prosadit posouzení smlouvy Ústavním soudem, zda je v souladu s ústavním pořádkem České republiky. Naopak zástupci opoziční ČSSD a Klubu otevřené demokracie prosazovali ratifikaci smlouvy bez odkladu, avšak neúspěšně. Návrh tedy putoval k posouzení k Ústavnímu soudu.²⁴ Ten se vyjádřil ve prospěch Lisabonské smlouvy, která neodporuje Ústavě. Smlouva byla přijata v Senátu 6. května 2009. Z přítomných 79 senátorů dalo souhlas k ratifikaci 54. Naopak 20 senátorů bylo proti.

Ovšem to nebylo jediné projednávání smlouvy u soudu. Další žalobu si senátoři připravili ne již na celý dokument, ale jen na určité články. Jejich vehementní oporou byl i prezident Václav Klaus. Pro mnohé vyvstala otázka, jak by se prezident zachoval v případě, že by tato žaloba neuspěla a Lisabonská smlouva by byla postoupena k jeho podpisu. Panovaly obavy, že dokument nepodepíše.

Soud byl však ještě nucen několik dní před vynesením verdiktu řešit dokonce stížnost na podjatost Pavla Rychetského, kterou podala skupina senátorů proti předsedovi Ústavního soudu. Plénum Ústavního soudu však rozhodlo, že ho z projednávání věci nevyloučí. Toto lze vnímat jako další krok k pozdržení ratifikace smlouvy.

---

²² *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii: hlasování* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2009 [cit. 2009-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48969>>.

²³ *Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství* [online]. Praha: Senát České republiky, 2009 [cit. 2009-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?action=detail&value=2200>>.

²⁴ GERLOCH, A., WINTR, J. *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 29-45.

Ústavní soud vynesl verdikt 3. listopadu 2009, kdy jeho předseda Pavel Rychetský oznámil, že smlouva a její ratifikace není v rozporu s ústavním pořádkem. Ústavní soud vedle toho odmítl jako nepřípustnou (pro překážku věci rozhodnuté) část návrhu zpochybňující již vloni přezkoumané části Lisabonské smlouvy. Soud odmítl též návrh směřující k posouzení irských záruk. Konečně Ústavní soud odmítl pro nepřípustnost návrhy směřující k přezkoumání tzv. Římské smlouvy a Maastrichtské smlouvy jako celku, neboť tyto smlouvy v částech nedotčených Lisabonskou smlouvou již byly ratifikovány, tudíž pro jejich posouzení neměl Ústavní soud pravomoc.

Pokud jde o námitky proti ztrátě suverenity ČR, resp. námitky o neexistenci konceptu sdílené suverenity, které vznesl prezident republiky, konstatoval Ústavní soud, že pojem sdílené suverenity byl znám již v roce 1995 a jeho námitce nevyhověl.²⁵ I přes toto rozhodnutí bylo možné očekávat další zdržovací kroky, které však nenastaly a již zbýval jen poslední krok k podpisu Lisabonské smlouvy.

V době po zamítnutí žaloby se oči českých i evropských politiků upírali na Pražský hrad. Zda Klaus naplní očekávání. Prezident jako velký diplomat podepsal smlouvu ještě tentýž den po rozhodnutí soudu. Dá se říci, že podepsal, ale nesouhlasil.²⁶ Ještě při podpisu varoval před ztrátou suverenity České republiky. Jeho role v jednání o Lisabonské smlouvě skončila. Prezident si zachoval svou tvář. Jako euroskeptik proti smlouvě bojoval i u Ústavního soudu a pouze s nevolí podepsal. Na druhou stranu utěšil proevropské politiky a nezasadil se o možnou destrukci Evropské unie v podobě neúspěšného dokončení ratifikačního procesu.

Česká republika zakončila celý ratifikační proces smlouvy. Ta mohla být uvedena do praxe a stalo se tak velmi brzo. S odstupem času bude nahlíženo na celou ratifikaci spíše jako na proces nepřilíš vydařený. Celý průběh přinášel další a další problémy a odpor v jednotlivých zemích. Závěrem je nutné říci, že podpis Lisabonu jako smlouvy, která sblížuje Evropu, prošel opravdu se sebezapřením některých politiků. Pokud by se v budoucnu objevil další dokument podporující další sblížování v Evropě, bude podle mého názoru velmi pravděpodobné, že bude odmítnut, když bude přijímán za takových podmínek. Nastává otázka, zda Evropa je již dostatečně připravena na takové integrační kroky. Lisabonská smlouva uspěla, ale další cíle Evropské unie by měly pokračovat jiným směrem.

---

²⁵ GERLOCH, A., WINTR, J. *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 7-14.

²⁶ WIRNITZLER, J. *Klaus podepsal Lisabon, Česko ztrácí suverenitu, prohlásil* [online]. 2009 [cit. 2010-01-12]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/klaus-podepsal-lisabon-cesko-tak-ztraci-suverenitu-prohlasil-p63-/domaci.asp?c=A091103_145225_domaci_adb>.

Tab. č. 1: Ratifikace Lisabonské smlouvy v zemích Evropské unie²⁷

Země	Datum schválení	Výsledek hlasování (pro – proti – zdržel se)
Maďarsko	17.12.2007	325 – 5 – 14
Malta	29.1.2008	65 – 0 – 0
Slovinsko	29.1.2008	74 – 6 – 10
Rumunsko	4.2.2008	387 – 1 – 1
Francie	7.2.2008	336 – 52 – 22 a 212 – 60 – 53
Bulharsko	21.3.2008	189 – 15 – 30
Portugalsko	23.4.2008	208 – 21
Rakousko	24.4.2008	151 – 28 – 0 a 58 – 4 – 0
Dánsko	24.4.2008	90 – 25 – 0
Lotyšsko	8.5.2008	70 – 3 – 0
Litva	8.5.2008	83 – 5 – 23
Slovensko	12.5.2008	103 – 5 – 42
Lucembursko	29.5.2008	47 – 1 – 3
Estonsko	11.6.2008	91 – 1 – 9
Finsko	11.6.2008	151 – 27 – 21
Řecko	12.6.2008	250 – 42 – 0
Kypr	3.7.2008	31 – 17 – 1
Nizozemsko	8.7.2008	111 – 39 a 60 – 15 – 0
Belgie	10.7.2008	48 – 8 – 1 a 116 – 18 – 7
Španělsko	15.7.2008	232 – 6 a 322 – 6 – 2
Velká Británie	16.7.2008	346 – 206 – 0
Itálie	31.7.2008	551 – 0 a 286 – 0
Švédsko	20.11.2008	243 – 39 – 13
Německo	23.9.2009	515 – 58 a 15 – 0 – 1
Irsko	3.10.2009	Referendum 2009: 67 % pro (účast: 58 %)
Polsko	10.10.2009	384 – 56 – 12 a 74 – 17 – 6
Česká republika	06.05.2009	125 – 61 – 11 a 54 – 20 – 5

²⁷ MACEK, L. *Stav ratifikace Lisabonské smlouvy* [online]. 2009 [cit. 2010-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.lisabonska-smlouva.eu/stav-ratifikace/>>.

5 OBSAH LISABONSKÉ SMLOUVY

Abychom se mohli věnovat jednotlivým pozměňujícím ustanovením, musíme vzít v potaz, že Evropskou unii tvoří v současné době 27 států. Tento velký počet států tvoří různé jazykové skupiny a v Unii se hovoří 23 oficiálními jazyky. Prvotní zpracování Lisabonské smlouvy proběhlo v anglickém jazyce, a tak bylo často poukazováno na přesnost jednotlivých překladů. Právní systém a dokumenty jsou založeny na přesném výkladu jednotlivých bodů a článků. Různé obavy z nepřesných výkladů jsou tedy možné. Už Parlament České republiky se obával nepřesného překladu, který by mohl v pozdějším období vyvolávat nepřesnosti.

V naší práci budeme postupovat podle konsolidovaného znění vydaného Ministerstvem zahraničí a ne podle oficiální vydané anglické verze smlouvy. Jsem však přesvědčen, že překladatelská práce proběhla velmi zdařile, a tak nebude žádný rozpor s oficiálním zněním smlouvy.

5.1 Struktura Lisabonské smlouvy

Oficiální text lze rozřadit do několika částí. Lisabonskou smlouvu tvoří dvě základní části, přičemž jedna část obsahuje znění změn Smlouvy o EU a druhá obsahuje znění změn Smlouvy o ES včetně jejího přejmenování na Smlouvu o fungování Evropské unie.

K těmto smlouvám jsou také připojeny jejich přílohy. Dále smlouva obsahuje protokoly o přechodných ustanoveních a upravuje přechodná období za účelem hladkého přechodu na novou institucionální úpravu. Dále v protokolech jsou obsaženy důležité body týkající se výjimek pro jednotlivé státy. Další částí obsahu jsou prohlášení jednotlivých představitelů zemí Evropské unie o Lisabonské smlouvě a k nim přiložené podpisy zástupců.

Smlouvy jsou dále děleny do jednotlivých hlav, které tvoří ucelený tematický celek. Hlavy se dělí již na jednotlivé články. Celý dokument má více než 500 stránek a tak jeho prostudování a orientace v něm pro širokou veřejnost mohou být značně obtížné.²⁸

---

²⁸ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 19.

5.2 Změny ve fungování Evropské unie v obecné rovině

5.2.1 Základní hodnoty a cíle Evropské unie

Smlouva o Evropské unii začíná výčtem základních hodnot a cílů Evropské unie. Ukazuje nám, na čem je celé fungování založeno. Ustanovuje Unii jako takovou. Vymezuje její postavení a v obecné rovině určuje hlavní politiku Společenství. Jedním z nejdůležitějších článků, který je zcela nově vytvořený, je článek 2 ze SEU:

Unie je založena na hodnotách úcty k lidské důstojnosti, svobody, demokracie, rovnosti právního státu a dodržování lidských práv, včetně práv příslušníků menšin. Tyto hodnoty jsou společné členským státům ve společnosti vyznačující se pluralismem, nepřípustností diskriminace, tolerancí, spravedlností, solidaritou a rovností žen a mužů.²⁹

Pokud bychom se podívali podrobněji na první články Lisabonské smlouvy, najdeme tam několik na první pohled nepodstatných změn, které však mají důležitý význam. Například rozdílně jsou definovány cíle Unie. Společenství přetváří svou podobu a bude po změnách Lisabonské smlouvy klást větší důraz na sociálně solidární politiku. To může znamenat, že politika ekonomicko-liberální se dostává do sfér sociální, až levicové politiky. Tento posun může být klíčový v dalším rozvoji Unie a její konkurenceschopnosti.

Důraz v této části přechází na několik dalších cílů. Například snaha ohledně vnitřního trhu a jeho dřívější tvorby není v popředí. To je pochopitelné. V současné době je vnitřní trh na vysokém stupni integrace. Dokonce byl odstraněn článek týkající se vnitřního trhu s volnou a nenarušenou soutěží. To by mohlo znamenat, že zájmy Unie vystupují do popředí nad nenarušenou soutěží. Tento bod je nadále upraven v protokolech. Naopak vystupují do popředí zájmy globálně mírové, environmentální a další podpůrné zájmy ohledně hospodářství a zvýšení životní úrovně obyvatel.³⁰

5.2.2 Listina základních práv Evropské unie

Poprvé v historii Společenství dochází k zakotvení Listiny základních práv Evropské unie. Není však přímo součástí Lisabonské smlouvy, ale dostává právně

---

²⁹ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 25.

³⁰ Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 14-15.

závazný charakter. Listina byla Součástí přímo Ústavy pro Evropu, to ale bylo pro některé státy hůře přijatelné, a tak v současné smlouvě stojí mimo. Listina je zakotvena v právu pomocí článku 6 SEU:

Unie uznává práva, svobody a zásady obsažené v Listině základních práv Evropské unie ze dne 7. prosince 2000, ve znění upraveném dne 12. prosince 2007 ve Štrasburku, jež má stejnou právní sílu jako Smlouvy.

Listina nijak nerozšiřuje pravomoci Unie vymezené ve Smlouvách. Práva, svobody a zásady obsažené v Listině se vykládají v souladu s obecnými ustanoveními v hlavě VII Listiny, jimiž se řídí její výklad a použití, a s náležitým přihlédnutím k vysvětlením zmíněným v Listině, jež uvádějí zdroje těchto ustanovení.³¹

Listina byla přijata již při zrodu Niceské smlouvy, ale v této době ještě nebyla právně závazná. Další změny doznala při tvorbě Ústavy pro Evropu v roce 2007. V této podobě je také zmiňována v Lisabonské smlouvě. Otázka lidských práv je v rámci Evropské unie již dlouho diskutované téma. Třebaže na počátku šlo o ekonomický spolek, stále silněji vyvstávala potřeba ochrany základních práv, která by odpovídala dosahovanému vývoji. Jako možné řešení existujícího nedostatku postupně vykryštovalo přistoupení k Evropské úmluvě o ochraně lidských práv a v dnešní podobě je již pevnou součástí právního řádu EU.³²

Samotná Listina je rozdělena do jednotlivých hlav, které jsou tematicky řazeny. Hlav je celkem šest: důstojnost, svoboda, rovnost, solidarita, občanská práva a soudnictví. Listina upravuje hospodářská, sociální, občanská a ekonomická práva. Pohlíží na tyto svobody nejen z obecné roviny, ale z celoevropského hlediska. To znamená, že upravuje například práva být volen a volit do Evropského parlamentu.³³

Nicméně z tohoto dokumentu mají některé země výjimky. To platí pro Polsko a Spojené království Velké Británie a Severního Irska. Výjimku si také vyjednala díky Václavu Klausovi Česká republika. Ta však není součástí protokolů jako u Polska a Velké Británie. Bude s největší pravděpodobností připojena při přistoupení Chorvatska do Evropské unie.

---

³¹ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 28.

³² Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 15-17.

³³ GERLOCH, A., WINTR, J. Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009, s. 291-296.

5.2.3 Posílení pravomocí národních parlamentů

Lisabonská smlouva mění výrazně postavení národních parlamentů. Nový dokument zdůrazňuje a zlepšuje princip subsidiarity jako základní kámen posílení parlamentů. Článek 12 SEU vymezuje dále práva národních parlamentů ve vztahu ke Společenství:

Vnitrostátní parlamenty aktivně přispívají k dobrému fungování Unie těmito způsoby:

- *jsou informovány orgány Unie a jsou jim postupovány návrhy legislativních aktů Unie v souladu s Protokolem o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii,*
- *zajišťují, že zásada subsidiarity je dodržována, a to v souladu s postupy stanovenými v Protokolu o používání zásad subsidiarity a proporcionality,*
- *v rámci prostoru svobody, bezpečnosti a práva se podílejí na mechanismech hodnocení provádění politik Unie v této oblasti,*
- *podílejí se na postupech pro přijímání změn Smluv podle článku 48 této smlouvy,*
- *jsou jim oznamovány žádosti o přistoupení k Unii podle článku 49 této smlouvy,*
- *podílejí se na meziparlamentní spolupráci mezi vnitrostátními parlamenty a Evropským parlamentem v souladu s Protokolem o úloze vnitrostátních parlamentů v Evropské unii.³⁴*

Tento článek a k němu přiložený protokol posiluje možnosti národních parlamentů. Novinkou je také zavedení systému karet, které mají předcházet nežádoucím zásahům do státní suverenity (ve formě tzv. „žluté karty“ a „oranžové karty“, kdy mohou vnitrostátní parlamenty vyjádřit odmítavé stanovisko k legislativnímu návrhu Evropské komise, pokud je v rozporu s principem subsidiarity a proporcionality). Použitím systému včasného varování budou všechny národní parlamenty během 8-týdenního období moci zaslat odůvodněné stanovisko evropským institucím o určitém legislativním návrhu s tím, že v něm musí vysvětlit důvody proč si myslí, že legislativní návrh není v souladu s principem subsidiarity.³⁵

---

³⁴ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 31-32.

³⁵ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 16.

Žlutá karta funguje na principu nesouhlasu nejméně jedné třetiny hlasů přiděleným národním parlamentům. Pokud takový stav nastane, bude muset instituce, která návrh předložila přehodnotit ve formě přepracování nebo stáhnutí, anebo ho může dokonce podržet.

U oranžové karty je to specifické. Pokud bude legislativní návrh odmítán nejméně prostou většinou hlasů přidělených národním parlamentům a Komise se přesto rozhodne návrh podržet, bude zahájena speciální procedura. Při této proceduře bude Komise muset oznámit, opět v odůvodněném stanovisku, proč považuje legislativní návrh v souladu s principem subsidiarity. Takový legislativní návrh bude následně poslán spolu s odůvodněným stanoviskem národních parlamentů legislativním institucím EU (tedy Radě EU a Evropskému parlamentu). Legislativní instituce EU pak budou moci rozhodnout (55 % hlasů v Radě EU a/nebo prostá většina v EP) o dalším ne/pokračování v legislativní proceduře.³⁶

Legislativní akty se tedy zasílají Evropskému parlamentu, Radě a nyní také vnitrostátním parlamentům, a tak je tedy posílen mechanismus kontroly subsidiarity. Tento krok se týká pouze sekundárního práva. Pokud však vezmeme v potaz rychlost projednávání v některých parlamentech, tak je otázka, zda je tato lhůta dostatečná. A to zejména pokud jde o vícekomorové parlamenty. Je to však určitě krok vpřed v lepší komunikaci mezi legislativou řízenou z Bruselu a domácí politikou a posiluje subsidiaritu, na které je Unie založena.

5.2.4 Zrušení pilířové struktury a právní subjektivita Evropské unie

V období, kdy začala platit Maastrichtská smlouva, přijala Evropská unie takzvanou pilířovou strukturu. První pilíř tvořila Evropská společenství. Tato oblast byla prohloubena hospodářskou unií. Druhý pilíř tvořila společná zahraniční a bezpečnostní politika, a třetí pilíř tvořila policejní a justiční spolupráce v trestních věcech.

Právní subjektivitu však měla jen jednotlivá Evropská společenství, která vystupovala samostatně, ale Evropská unie jako celek tuto výhodu neměla.³⁷ Snaha o získání právní subjektivity a následujících výhod byla jednou z priorit nové smlouvy. A

---

³⁶ *Lisabonská smlouva: Změny v rozhodování po institucionální reformě* [online]. Praha: Euractiv, 2010 [cit. 2010-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/link-dossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056>>.

³⁷ *ABC práva Evropských společenství*. Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001, s. 18-24.

tu získává pomocí článku 47 SEU, který je obsahově velmi strohý, ale významný. Důležitý základ však také dostala v článku 1 SEU:

*Unie má právní subjektivitu.*³⁸

*Unie je založena na této smlouvě a na Smlouvě o fungování Evropské unie (dále jen „Smlouvy“). Tyto dvě smlouvy mají stejnou právní sílu. Unie nahrazuje Evropské společenství a je jeho nástupkyní.*³⁹

Tímto krokem je vyřešen mnoholetý problém se spornou právní subjektivitou Evropské unie. Unie je tedy v současné době oficiálně mezinárodní spolek s právní subjektivitou. Tím získává možnost uzavírat smlouvy se třetími stranami. Nutno dodat, že vedle Evropské unie bude i nadále existovat Euratom se samostatnou právní subjektivitou.

5.2.5 Evropská občanská Iniciativa

Snaha Evropské unie o posílení hlasu lidu je zjevná. Doposud měli lidé možnost ovlivňovat chod Evropské unie, především díky volbám do Evropského parlamentu. A tak vzniká takzvaná lidová iniciativa. Zavedena je v článku 11 SEU:

*Nejméně jeden milion občanů Unie pocházejících z podstatného počtu členských států se může ujmout iniciativy a vyzvat Evropskou komisi, aby v rámci svých pravomocí předložila vhodný návrh k otázkám, k nimž je podle mínění těchto občanů nezbytné přijetí právního aktu Unie pro účely provedení Smluv.*⁴⁰

Podmínky této iniciativy budou teprve přijaty Evropským parlamentem a Radou. Do diskuze je zapojena i široká veřejnost. Do podmínek se zapojuje řada faktorů, jako je minimální počet států, minimální počet občanů z každého státu, věk, forma registrace, přípustný obsah, forma atd.⁴¹

---

³⁸ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 60.

³⁹ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 25.

⁴⁰ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 27.

⁴¹ Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

Otázkou je, zda tato skutečnost bude vůbec v praxi aplikovatelná. Pokud nebudou nastaveny podmínky správně, tak tento krok sice vypadá velmi dobře, ale jeho efektivnost bude mizivá. Důležité bude sledování pozdějších statistik, kolik takových iniciativ vzniklo a zda měly vůbec nějaký účinek na chod Evropské unie.

5.2.6 Princip subsidiarity po Lisabonské smlouvě

Evropská unie se od Maastrichtské smlouvy snaží co nejefektivněji fungovat, a tak v této smlouvě se poprvé hovoří o principu subsidiarity. To znamená, že je snaha o rozhodování v Evropské unii na co nejnižší úrovni, pokud je to efektivní. Subsidiarita je tedy opak centralizmu. Pravomoci svěřené lokální úrovni jsou takové, kdy není vhodné rozhodovat o věcech z vrcholných orgánů Evropské unie, a nejsou nadnárodními zájmy. Lisabonská smlouva nyní výslovně obsahuje, že výkon působnosti Unie upravují zásady subsidiarity a proporcionality.⁴² Článek 5 SEU:

Vymezení pravomocí Unie se řídí zásadou svěřených pravomocí. Výkon těchto pravomocí se řídí zásadami subsidiarity a proporcionality.

Podle zásady svěřených pravomocí jedná Unie pouze v mezích pravomocí svěřených jí ve Smlouvách členskými státy pro dosažení cílů stanovených ve Smlouvách. Pravomoci, které nejsou smlouvami Unii svěřeny, náležejí členským státům.

Podle zásady subsidiarity jedná Unie v oblastech, které nespadají do její výlučné pravomoci, pouze tehdy a do té míry, pokud cílů zamýšlené činnosti nemůže být dosaženo uspokojivě členskými státy na úrovni ústřední, regionální či místní, ale spíše jich, z důvodu jejího rozsahu či účinků, může být lépe dosaženo na úrovni Unie.⁴³

Doplnění a rozšíření článku 5 svědčí o rostoucí snaze zohlednit regionální zájmy. Je vidět snaha o posilování přímé legitimacy Evropské unie. Lisabonská smlouva také výrazně zvyšuje množství pravomocí, které ukládá jednotlivým členským státům a regionům. Tyto práva jsou vymezeny v přidaném protokolu.

5.2.7 Vymezení pravomocí Evropské unie

Lisabonská smlouva také poprvé výlučně vymezuje pravomoci a rozděluje je na výlučné, sdílené a podpůrné, koordinační a doplňkové. Subsidiarita se aplikuje pouze

---

⁴² DRULÁKOVÁ, R. *Subsidiarita v Lisabonské smlouvě – náprava nedostatků?* Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009, s. 7-12.

⁴³ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 27-28.

v případě sdílených pravomocí Evropské unie (pro představu se jedná například o vnitřní trh, hospodářská a sociální soudržnost, životní prostředí, doprava, atd.).⁴⁴ Subsidiarita jako taková, je velmi přínosná pro celou Unii. Tento princip snižuje demokratický deficit a přibližuje Unii blíže občanům. Přesto však tento systém není zcela dokonalý a v budoucnu bude nadále upravován. Výlučné pravomoci jsou v zájmu Evropské unie a ta má jedinou rozhodovací schopnost v této oblasti. Sdílené pravomoci jsou rozděleny mezi Unii a členský stát. Koordinované pravomoci jsou nejnižší formou řízení, na kterém se podílí Evropská unie.

Tab. č. 2: Vymezení pravomocí Evropské unie⁴⁵

Výlučné	Sdílené	Koordinované
Pravidla hospodářské soutěže pro zabezpečení fungování vnitřního trhu	Vnitřní trh	Ochrana a zlepšování lidského zdraví
Zachování biologických mořských zdrojů	Prostor svobody, bezpečnosti a práva	Všeobecné vzdělávání, odborné vzdělávání, mládež a sport
Měnová politika členů eurozóny	Hospodářská sociální a územní soudržnost	Kultura
Uzavírání mezinárodních smluv v rámci EU	Zemědělství a rybolov	Průmysl
Celní unie	Ochrana spotřebitele	Civilní ochrana
Obchodní politika EU	Doprava	Správní spolupráce
	Transevropské sítě	Cestovní ruch
	Energetika	
	Sociální politika	
	Oblast veřejného zdraví	
	Životní prostředí	

⁴⁴ DRULÁKOVÁ, R. *Subsidiarita v Lisabonské smlouvě – náprava nedostatků?* Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009, s. 7-12.

⁴⁵ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 74-80.

5.2.8 Vystoupení z Evropské unie

Poprvé v historii Unie mají členské státy možnost vystoupit ze Společenství. To je upraveno článkem 50 SEU:

Každý členský stát se v souladu se svými ústavními předpisy může rozhodnout z Unie vystoupit.⁴⁶

Tato legální možnost je postavena na základě zrušení mezinárodních smluv, které stát navázal s Evropskou unií. Pokud se stát tedy rozhodne vystoupit, musí to oznámit Evropské radě a ta to musí bez prodlení přijmout.

Pokud se tedy stát takto rozhodne, vznikají nové smlouvy o jeho postavení k Evropské unii po jeho odchodu. Tato smlouva také stanoví datum ukončení členství. S touto smlouvou musí souhlasit jak vystoupivší stát, tak zástupci Evropské unie. Pokud se nepodaří dohodnout podmínky vystoupení, automaticky stát vystoupí po dvou letech od oficiálního oznámení Evropské radě.⁴⁷

5.2.9 Předsednictví v Evropské unii po Lisabonské smlouvě

V Evropské unii je nastaven systém předsednictví. Jednotlivé státy Evropské unie se střídají v předsedání Společenství na základě pravidelného rotačního systému. Jedno období trvá 6 měsíců. Platilo, že v čele Unie stál hlavní zástupce předsedajícího státu (premiér nebo prezident). Předsedající státy si udrží dosavadní vůdčí úlohu v jednotlivých Radách, vyjma Rady pro zahraniční věci, které bude předsedat Vysoký představitel pro zahraniční věci.⁴⁸

Dosud bylo nepsané pravidlo o spolupráci po sobě jdoucích předsedajících zemí. Současná Lisabonská smlouva toto pravidlo formálně ustanovuje v 9. prohlášení k čl. 16 odst. 9 Smlouvy o Evropské unii o rozhodnutí Evropské rady týkající se výkonu předsednictví Rady:

Předsednictví Rady, s výjimkou složení pro zahraniční záležitosti, vykonávají předem určené skupiny tří členských států po dobu osmnácti měsíců. Tyto skupiny jsou

---

⁴⁶ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 63.

⁴⁷ Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 60-61.

⁴⁸ Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

vytvořeny rovnou rotací členských států, přičemž se vezme v úvahu jejich rozmanitost a zeměpisná rovnováha v Unii.⁴⁹

Toto opatření je poprvé právně zakotveno a klade důraz na to, aby jednotlivé státy spolupracovaly. Jednotlivé cíle států se mnohdy liší a bylo velmi obtížné některé složité otázky řešit jen během jednoho funkčního období státu. Toto ustanovení by mělo zajistit lepší efektivitu a návaznost a předejít možným problémům.

5.2.10 Posílená spolupráce

V této oblasti přináší nová smlouva některé změny. Posílená spolupráce je založena na principu nedosažení konsensu většiny států, ale některé státy mají zájem o spolupráci. Potom existuje možnost vypracování posílené spolupráce a přijetí příslušné legislativy.

Změny přinášející Lisabonská smlouva jsou v minimálním počtu zúčastněných států z osmi na devět. Dále v zapojení Evropského parlamentu do povolování posílené spolupráce tak, že Rada bude rozhodovat po obdržení souhlasu Evropského parlamentu (s výjimkou schvalování posílené spolupráce v oblasti společné zahraniční a bezpečnostní politiky).⁵⁰

5.3 Institucionální změny orgánů Evropské unie

Evropská unie má mnoho orgánů, ale za ty nejdůležitější považujeme Evropskou radu, Radu, Evropskou komisi, Evropský parlament, Účetní dvůr, Evropskou centrální banku a Soudní dvůr Evropské unie. Tyto orgány mají specifické funkce a tvoří základ Unie. Změny, které se týkají všech institucí, jsou některé velmi podstatné a pro většinu občanů viditelné. Věnujme tedy prostor pro seznámení s charakterem přeměňujících kroků.

5.3.1 Evropská rada

Tento orgán je vrcholem ve vedení Společenství. Je tvořen nejvyššími zástupci států, většinou se jedná o prezidenty a premiéry. Přijímá klíčová politická rozhodnutí, která jsou nezbytná pro chod Unie. Jedná o klíčových otázkách a udává směr, kterým se Evropská unie vydává. Pravidlo pro jednání bývá všeobecná shoda (konsensus). Schází

---

⁴⁹ Lisabonská smlouva : konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 456.

⁵⁰ Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

se dvakrát za půl roku. Evropská rada nemá žádnou legislativní pravomoc.⁵¹ Doposud však tento důležitý orgán nebyl oficiálně uváděn ve smlouvách. Nyní je však jeho postavení a funkce zakotvena v článku 15 SEU:

Evropská rada dává Unii nezbytné podněty pro její rozvoj a vymezuje její obecné politické směry a priority. Nevykonává legislativní funkci.⁵²

Novinkou je také funkce předsedy Evropské rady, který by se měl stát nejvyšší hlavou Evropské unie. Bude ji reprezentovat navenek a tato funkce nahrazuje dřívější hlavy a představitele států v rotujícím předsednictví. Funkce je volená Evropskou radou na základě kvalifikované většiny. Funkční období trvá dva a půl roku s možností jednoho znovuzvolení.⁵³

Tato funkce představuje zmiňovanou funkci evropského prezidenta v Ústavě pro Evropu. Změna názvu byla však velmi důležitá pro vytvoření této funkce. Předseda Evropské rady však nezasahuje do hlasování a jeho funkce je spíše řídit jednání. Je tedy otázkou, jak dokáže efektivně zastupovat Evropskou unii, když se stále bude muset plně opírat o Evropskou radu.

Do této funkce byl zvolen po přijetí Lisabonské smlouvy Herman Van Rompuy. Stal se tak prvním předsedou Evropské rady. Tento nevýrazný Belgičan nevelkého vzrůstu musí efektivně řídit důležitá jednání. Je otázkou, proč padla volba právě na něho. Může se stát skutečností, že bude opravdu jen reprezentovat a jeho důležitost bude mizivá. Nicméně má skvělé předpoklady pro dobré vedení Evropské rady a řešení sporů. Na domácí politické scéně zaznamenal nejeden úspěch při náročných jednáních mezi Vlámí a Valony.

5.3.2 Evropský parlament

Je jedinou institucí, do které volí občané Evropské unie své zástupce a to od roku 1979. V parlamentu se nacházejí zástupci ze všech zemí Společenství. Jeho sídlem je Brusel, Lucemburk a Štrasburk. Jeho funkce byla zpočátku dost nevýrazná. Evropský parlament byl jen ve většině případů poradní orgán. Jeho pravomoci však postupem času narůstaly. Je důležité, že občané mají právo volit své zástupce v přímých volbách a

---

⁵¹ TÝČ, V. *Základy práva Evropských společenství*. Praha: Linde Praha a.s., 2000, s. 41-42.

⁵² *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 34.

⁵³ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 41.

mají tedy možnost rozhodovat o osudu Unie. S příchodem reformní smlouvy je jeho role nadále posílena.⁵⁴ Nejdůležitější změny jsou obsaženy ve článku 14 SEU:

*Evropský parlament vykonává společně s Radou legislativní a rozpočtovou funkci. Vykonává funkce politické kontroly a konzultace souladu s podmínkami stanovenými Smlouvami. Volí předsedu Komise.*⁵⁵

Tímto bodem je poprvé Evropský parlament postaven na jednotnou úroveň společně s Radou. A to jak věcí týkajících se legislativy, tak i rozpočtových kompetencí. K důležitosti Evropského parlamentu přispívají také zcela nové oblasti, ve kterých bude Parlament spolurozhodovat. Převažující procedurou pro přijímání právních aktů a ostatních aktů se stává spolurozhodování, jež se přejmenovává z řádného legislativního postupu.⁵⁶

Pro demokracii v Unii je důležité, aby jedinému volenému orgánu byly rozšířeny pravomoci. Pro občany Evropské unie to opticky vypadá velmi dobře. Samozřejmě je nutné přihlédnout k váze hlasu v tak obrovském volebním obvodě.

Lze jen doufat, že to nepřispěje k pozdržování rozhodovacího procesu nebo soupeření institucí v boji o moc. Evropská unie stojí a musí stát na demokratických základech. Další věcí, která Lisabonská smlouva mění je počet poslanců Evropského parlamentu a to dalším bodem v článku 15 SEU:

*Evropský parlament se skládá ze zástupců občanů Unie. Jejich počet nesmí překročit sedm set padesát, nepočítaje předsedu. Zastoupení občanů je zajištěno poměrným sestupným způsobem, přičemž je stanovena minimální hranice šesti členů na členský stát. Žádnému členskému státu nesmí být přiděleno více než devadesát šest míst.*⁵⁷

Tento bod znamená, že Evropský parlament nesmí překročit hranici 750 poslanců (celkově jich však bude 751, když připočteme předsedu EP). To však vede v současném stavu k omezení poslanců a členské státy se budou muset vzdát několika svých mandátů. Je to sice nepopulární krok, který vyvolává dojem ztráty rozhodovací

---

⁵⁴ GERBERT, P. *Budování Evropy*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004, s. 295-298, 350-357.

⁵⁵ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 33.

⁵⁶ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 37-40.

⁵⁷ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 33.

moci, ale je důležité si uvědomit, že Evropský parlament má svá omezení a limity. A ohromné výdaje, které jdou na jeho fungování, se nesmí již nadále prudce zvyšovat.

Tab. č. 3: Počet poslanců v Evropském parlamentu⁵⁸

Stát	2004-2009	2009-2014	rozdíl
Belgie	24	22	-2
Bulharsko	18	18	0
Česká republika	24	22	-2
Dánsko	14	13	-1
Estonsko	6	6	0
Finsko	14	13	-1
Francie	78	74	-4
Irsko	13	12	-1
Itálie	78	73	-5
Kypr	6	6	0
Litva	13	12	-1
Lotyšsko	9	9	0
Lucembursko	6	6	0
Maďarsko	24	22	-2
Malta	5	6	+1
Německo	99	96	-3
Nizozemsko	27	26	-1
Polsko	54	51	-3
Portugalsko	24	22	-2
Rakousko	18	19	+1
Řecko	24	22	-2
Rumunsko	35	33	-2
Slovinsko	7	8	+1
Slovensko	14	13	-1
Španělsko	54	54	0
Spojené království	78	73	-5
Švédsko	19	20	+1
Celkem	785	751	-34

⁵⁸ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 39.

5.3.3 Evropská komise

Tato instituce je tvořena komisaři z členských států. Jednotliví zástupci nejednají za stát, ale za Evropskou unií.

Mezi její základní úkoly patří předkládání návrhů právních norem (legislativní iniciativa), kontrola dodržování a správné aplikace aktů Společenství a správa prováděné legislativy. Jednotliví komisaři se starají o svůj obor. Ty můžeme dělit do 4 hlavních skupin a to všeobecné služby, politiky Společenství, vnější vztahy a vnitřní služby.⁵⁹

Nejdůležitější změnou, kterou přináší Lisabonská smlouva ohledně komise je snížení počtu komisařů a to článkem 17 SEU:

*Ode dne 1. listopadu 2014 se Komise včetně předsedy a vysokého představitele Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku skládá z takového počtu členů, který odpovídá dvěma třetinám počtu členských států, nerozhodne-li Evropská rada jednomyslně o změně tohoto počtu.*⁶⁰

Tímto opatřením se tedy snižuje počet komisařů. Redukce byla již nutná. Zejména po přistoupení 10 nových členských zemí v roce 2004 se počet velmi rozrostl, a tak docházelo k dělení pravomocí mezi nové resorty. Toto dělení však nebylo v některých oblastech příliš užitečné, a tak musela přijít redukce. Toto opatření bylo jednou z otázek, která vedla k irskému zamítavému referendu. Irsko si chtělo zachovat za každou cenu svého komisaře.

Irsko tedy nakonec dosáhlo toho, že počet komisařů by měl být nezměněn Lisabonskou smlouvou, ale použitím ustanovení, podle kterého Evropská rada může jednomyslně rozhodnout o změně tohoto počtu.⁶¹

Pokud se tedy podaří Evropské radě prosadit svou, bude počet komisařů při současném počtu členů snížen na 18. Je tedy otázka, zda se to podaří prosadit. Tento bod smlouvy byl jednoduše prozatím odsunut, protože nový počet Evropské komise měl platit až od roku 2014.

---

⁵⁹ ABC práva Evropských společenství. Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001, s. 45-48.

⁶⁰ Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 37.

⁶¹ Analýza dopadů Lisabonské smlouvy [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-18]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

5.3.4 Rada Evropské unie

Je orgánem, který tvoří zástupci jednotlivých zemí. Ti hájí své národní zájmy. Jednotlivé Rady jsou zastoupeny resortními ministry podle projednávaných otázek. Rada je základním výkonným orgánem. Nejčastější formou rozhodování je vydávání sekundárních legislativních aktů.⁶²

Lisabonská smlouva zachovává hlavní cíle rady i její princip. Důležitou změnou je však způsob rozhodování v Radě. Od 1. listopadu 2014 bude docházet k hlasování dvojí většinou. Kvalifikovaná většina pak bude vymezena jako nejméně 55 % členů Rady (při počtu 27 členů to bude nejméně 15) zastupujících členské státy, které představují nejméně 65 % obyvatelstva Unie.

Tento mechanismus dvojí většiny odráží dvojí legitimitu EU a současně zvyšuje transparentnost a efektivitu. Blokační menšinu musí tvořit nejméně čtyři členské státy, jinak se kvalifikovaná většina považuje za dosaženou. V případech, kdy Rada nerozhoduje na návrh Komise nebo vysokého představitele, se uplatní velká kvalifikovaná většina, která bude vymezena jako nejméně 72 % členů Rady, které představují nejméně 65 % obyvatelstva Unie.⁶³

Nový způsob hlasování bude platný od roku 2014, ale až do roku 2017 může požádat kterýkoliv člen Rady o hlasování podle starého způsobu. Blokační menšina ovšem není vymezena pouze takto. Rada si sama určí další možnosti odložení jednotlivých aktů, za účelem dosažení konsensu mezi zástupci. Tato pravomoc tedy umožní státům, které nedosahují blokační menšiny pozdržet rozhodnutí o aktu. Tento systém tedy na jednu stranu zvyšuje možnost akceschopnosti Rady, na druhou stranu blokační menšina má stále možnost návrhy zrušit, nebo alespoň pozdržet.

Další změnou, která se uskuteční v rámci Rady, je změna hlasovacího potenciálu. Rada má nyní tři způsoby hlasování, které se uzpůsobují dle přesně vymezených oblastí projednávání. Rozhoduje jednomyslně, prostou většinou (každý zástupce má jeden hlas) a kvalifikovanou většinou. O novém vymezení kvalifikované většiny jsme se již zmínili. Tento princip funguje na stanoveném počtu hlasů, které má jednotlivý stát k dispozici. Počet hlasů je úměrný velikosti a lidnatosti členských zemí. To znamená, že velké státy mají větší potenciál ovlivnit rozhodování při přijímání kvalifikovanou většinou.⁶⁴ Počty hlasů zůstávají stejné, ale po přidání dalších dvou

⁶² TÝČ, V. *Základy práva Evropských společenství*. Praha: Linde Praha a.s., 2000, s. 35-38.

⁶³ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

⁶⁴ TÝČ, V. *Základy práva Evropských společenství*. Praha: Linde Praha a.s., 2000, s. 36-39.

podmínek (počet obyvatel z jednotlivých států a počet členských států) ovlivní rozhodovací moc a snižuje potenciál. Pozitivní hlasovací potenciál České republiky byl 4,71 % na základě 12 hlasů. Pokud však přidáme následující podmínky, Česká republika má nyní potenciál 3,35 % kvalifikované většiny.⁶⁵

Tento krok je jasným oslabením váhy České republiky. Hlasovací potenciál však klesá ve většině států a to znamená, že dosažení rozhodnutí bude obtížnější než dříve. Na druhou stranu to jistě bude znamenat větší prostor pro dialog mezi jednotlivými státy, které se na tomto základě budou muset dohodnout ve větší míře. Pro přijetí návrhů musí být 255 hlasů z celkových 345.

Tab. č. 4: Váha hlasů v Radě⁶⁶

Členský stát	Hlasy	Členský stát	Hlasy
Německo	29	Švédsko	10
Francie	29	Bulharsko	10
Velká Británie	29	Dánsko	7
Itálie	29	Irsko	7
Španělsko	27	Litva	7
Polsko	27	Slovensko	7
Rumunsko	14	Finsko	7
Nizozemsko	13	Kypr	4
Belgie	12	Estonsko	4
Česká republika	12	Lotyšsko	4
Řecko	12	Lucembursko	4
Maďarsko	12	Slovinsko	4
Portugalsko	12	Malta	3
Rakousko	10		

5.3.5 Vysoký představitel Unie pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku

Pokud hovoříme o Radě, tak je nutné pohovořit o vytvoření zcela nové funkce a to vysokého představitele pro společnou zahraniční a bezpečnostní politiku. Podle článku 18. oddílu 2 SEU:

*Vysoký představitel vede společnou zahraniční a bezpečnostní politiku Unie. Přispívá svými návrhy k vytváření této politiky a provádí ji jako zmocněnec Rady. Stejně jedná i v oblasti společné bezpečnostní a obranné politiky.*⁶⁷

⁶⁵ Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 48-49.

⁶⁶ Rada Evropské unie [online]. Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/99/sekce/rozhodovani-v-rade-eu/>>.

Tento zcela nový post slučuje dosavadní funkce předsedy Rady pro vnější vztahy, vysokého představitele pro SZBP, komisaře pro vnější vztahy a předsedy Rady pro všeobecné záležitosti a vnější vztahy. Personálně se tak propojují tři klíčové funkce pro zahraniční politiku. Vytvoření této funkce dává Unii novou tvář tak, že má již jen jednoho hlavního představitele při jednáních v mezinárodních otázkách.⁶⁸

Tato pozice je prakticky totožná s funkcí ministra zahraničních věcí navrhované v Evropské ústavě. Tento název byl však nepřijatelný. Lisabonská smlouva tímto krokem řeší jeden z problémů, který způsoboval zmatky. Vysoký představitel má dobré možnosti vést Unii v mezinárodních jednáních. Jeho pravomoci jsou pro tyto jednání dostačující a má mnohem větší možnosti, než je například u nové funkce předsedy Evropské rady. O jeho pravomocech budeme hovořit níže ve společných politikách Evropské unie.

Od listopadu tuto funkci zastává Catherine Ashtonová, britská politička, dříve působící v Evropské komisi.

5.4 Politiky Evropské unie

Jsou především upraveny ve Smlouvě o fungování Evropské unie. Tato část nám vymezuje základní pravidla, na jakých jsou politiky společenství vymezeny. Určuje také postavení jednotlivých politik ve vztahu členských států a Evropské unie.

5.4.1 Hospodářská a měnová politika

Má za cíl sblížení hospodářské soudržnosti mezi státy. Jedním z hlavních cílů bylo vytvoření společné měny, která by zajistila stabilitu v oblasti měnového fungování jednotlivým členům Evropské unie.

Hospodářská politika je založena na propojování sektorů jednotlivých států a vnitřního trhu. Měnová unie je založena na pevném základu jednotné měny, Evropské centrální banky, Evropskému systému centrálních bank a dalších faktorech. V roce 1989 byla přijata Strategie Evropské hospodářské a měnové unie, která vyvrcholila v roce 1999 přijetím eura prozatím v bezhotovostním styku. Od roku 2002 je euro používáno jako platidlo pro hotovostní platby. V současné době ho užívá šestnáct členských států.⁶⁹ Základem je ustanovení SEU článek 3:

---

⁶⁷ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 39.

⁶⁸ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 142-143.

⁶⁹ KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: hospodářské politiky.* Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 200-206.

„Unie vytváří hospodářskou a měnovou unii, jejíž měnou je euro.“⁷⁰

Tento článek dává základ pro společnou politiku. Přijetím Lisabonské smlouvy dochází ke změně hlasování téměř ve všech oblastech hospodářské a měnové unie. Členové eurozóny získávají větší autonomii. Další změny jsou upraveny v protokolech a týkají se oblastí konvergenčních kritérií států připojujících se k eurozóně, postupu při nadměrném deficitu jednotlivých států a pevného kurzu při přechodu na jednotnou měnu.⁷¹

Ohledně hospodářské politiky je právně ustanoveno, že členský stát se nesmí chovat v nesouladu s vytyčenými hospodářskými cíli Evropské unie. Smlouvy také uvádějí postup Evropské komise při nápravě tohoto problému.

Zcela nově vyčleněnou kapitolou jsou státy používající euro. Ty jsou vyčleněny v článcích 136 až 138 SFEU. Články obsahují vymezení pravomocí Rady. Rozhodování Rady ohledně jednotné měny se účastní pouze zástupci z eurozóny. Rada konzultuje svá rozhodnutí s Evropskou centrální bankou. Státy mající jednotnou měnu jsou tedy podřízeny v některých otázkách orgánům Evropské unie.⁷²

Před Lisabonskou smlouvou byla hospodářská politika na kvalitní úrovni a nová smlouva nepřináší nějaké zásadní změny. Měnová politika je stále však jednou z hojně diskutovaných otázek v Evropské unii. Jsou vytyčena pravidla pro státy eurozóny, které však dnes mnoho států nedodržuje. V současné době navíc vyvstala otázka velkého zadlužení Řecka, kdy se uvažovalo o jeho vyloučení z eurozóny. Ovšem taková možnost v současných smlouvách není upravena, a tak oblast měnové unie bude jistě v nejbližší době měněna alespoň pomocí sekundárních právních aktů.

5.4.2 Zemědělská politika a rybolov

Zemědělská politika je jednou z nejdůležitějších a nejstarších politik Evropské unie. V rámci Lisabonské smlouvy nepřicházejí nějaké výrazné změny, ale je nutné jí zde uvést. Z historického hlediska byl prvotní cíl zajistit samostatnost Evropy v produkci potravin pro obyvatelstvo. Proto byla a je tato politika silně dotována. Stále

---

⁷⁰ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 25.

⁷¹ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-26]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analýza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

⁷² *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 144-146.

tvoří největší položkou v rozpočtu Unie. Prvotní cíl je již delší dobu dosažen, ale dotace do zemědělství putují stále.⁷³

Protekcionalismus, který je v současné době uplatňován na společném zemědělském trhu, brání zvýšení konkurenceschopnosti zemědělců. Za tento postup je Evropská unie kritizována u mezinárodních institucí. Bohužel Lisabonská smlouva neuvádí odstraňování protekcionalismu a stále bude evropské zemědělství na tomto systému zakládáno. Může to být důsledek silného vlivu Francie, kde má zemědělství tradičně silnou úlohu, a je tato oblast jejím klíčovým národním zájmem. Snaha o snížení výdajů na zemědělství je zjevná, ale zda se bude jednat o nějakou výraznou položku je zatím neurčitě.

Několik změn však Lisabonská smlouva uvádí. Propojuje zemědělství a rybolov do společné hlavy s názvem Zemědělství a rybolov. Lisabonská smlouva upravuje část této politiky, a to oblast zachování biologických druhů. Zahrnuje jí do svých výlučných pravomocí. Ostatní oblasti týkající se zemědělství spadají do sdílených pravomocí. Dále je zakotveno přijímání rozhodnutí Rady na návrhy Komise bez souhlasu Evropského parlamentu v oblastech stanovování cen zemědělských produktů a rybolovných kvót.⁷⁴

5.4.3 Společná zahraniční a bezpečnostní politika

Společná zahraniční a bezpečnostní politika je jednou z nejdiskutovanějších a nejspornějších. Koncepce této politiky je založena na jednomyslnosti rozhodování. Týká se postupu Evropské unie vůči třetím zemím. To je však velmi obtížné. Členské státy mají velmi rozdílné přístupy a názory.

V současné době Evropská rada určuje směr SZBP, a to ve velmi obecné rovině. Rozhodování v této oblasti patří Radě a ta musí rozhodovat jednomyslně. Evropská unie vyvíjí snahu o zesílení zahraniční politiky. Tato politika Evropské unie je velmi umírněná a názorově nejednotná. Její smysl můžeme vidět spíše ve vedení mírových dialogů ve sporech zneprátených zemí, boje proti terorismu nebo poskytování humanitární pomoci. Role Evropské unie by měla být cíleně podporovat mír a demokracii ve světě a řešit konflikty pomocí dialogů.

Nejvýznamnější změnou v této oblasti je zavedení funkce vysokého představitele pro zahraniční věci a bezpečnostní politiku. O specifikách této funkce jsme

---

⁷³ KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 144-166.

⁷⁴ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 71-73.

již hovořili. Další změnou, která Lisabonská smlouva přináší, je zakotvení Evropské obranné agentury do primárního práva. Tímto nabývá tato instituce na důležitosti a je schopna lépe koordinovat vojenské akce členů Evropské unie. Nyní je také přijat koncept stálé strukturované spolupráce, který dává prostor při navázání těsnější spolupráce členských států při zahraničních misích. Tyto operace samozřejmě musí probíhat v rámci Evropské unie.⁷⁵

Lisabonská smlouva sice posiluje některé body týkající se této politiky, ale stále se jedná o okrajovou záležitost. Nutno si uvědomit, že Evropská unie je založena na ekonomické integraci. V rámci obrany států Evropské unie funguje mnohem lépe spolupráce v rámci organizace NATO, která je na tuto oblast zaměřená.

5.4.4 Sociální politika

Principy a uspořádání sociální politiky jsou v režii národních členských států a to jak z důvodů rozdílného hospodářského vývoje, tak z důvodu rozdílných pohledů na tuto oblast. Zde je nutné brát v potaz štedrost skandinávských politických systémů a na druhé straně ostrovní model individuálního zabezpečení.

Nicméně Evropská unie koordinuje tuto oblast v některých částech. Jejím smyslem není řídit tuto oblast, ale spíše vymezit obecný rámec, v němž se sociální politika uplatňuje v jednotlivých státech. K jejím cílům tedy patří například podpora zaměstnanosti, rozvoje lidských zdrojů a rovnost mezi muži a ženami na pracovním trhu.⁷⁶ Nejdůležitější změna je obsažena v článku 9 SFEU:

Při vymezování a provádění svých politik a činností přihlíží Unie k požadavkům spojeným s podporou vysoké úrovně zaměstnanosti, zárukou přiměřené sociální ochrany, bojem proti sociálnímu vyloučení a vysokou úrovní všeobecného a odborného vzdělávání a ochrany lidského zdraví.⁷⁷

Tento článek zakotvuje tzv. horizontální sociální klauzuli zavazující Unii přihlížet ve všech svých politikách k cílům sociální politiky. Tímto krokem Evropská unie klade důraz na vytvoření vysoké úrovně sociálního zabezpečení v rámci

---

⁷⁵ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-29]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analýza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

⁷⁶ KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 236-240.

⁷⁷ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 74.

celosvětového měřítka. Je obecně známé, že sociální úroveň zabezpečení evropských států je tradičně nejlepší v regionálním srovnání. Vyspělé evropské státy zajišťují svým občanům dostatek podpory v nouzi, a to na úkor jiných výdajů ve státním rozpočtu. Evropská unie podporuje tuto oblast pomocí Evropského sociálního fondu.

Dalším cílem v této oblasti je posílení jednání na úrovni tripartity, a to na nadnárodní bázi. To by mělo vést k uzavírání nadnárodních kolektivních smluv. Vše bude záležet na ochotě zaměstnanců, zaměstnavatelů a státu.

5.4.5 Životní prostředí

Environmentální politika Evropské unie má tradičně silné zastoupení. Unie je hlavní zastávce ochrany životního prostředí a podpory udržitelného růstu na celé planetě v celosvětovém jednání.

Normy, které platí v Evropské unii, by měly být vzorem pro ostatní státy. Nicméně je důležité si uvědomit, že Evropská unie je ekonomicky vyspělý subjekt a na rozdíl od rozvojových zemí má prostředky na zmírnění dopadů na životní prostředí.⁷⁸

Lisabonská smlouva nepřináší v této oblasti zásadní změny. To dokazuje, že tato politika je v současné době na výborné úrovni. Nicméně zdůrazňuje ve svých základních hodnotách tento pojem a klade si ochranu životního prostředí jako jednu z priorit.

5.4.6 Energetika

Je klíčové odvětví, na kterém se zakládala Evropská unie. Evropa je závislá na dovozu některých klíčových surovin (ropa, zemní plyn), a tak prvotním cílem bylo strategické zajištění dodávek pro jednotlivé ekonomiky.

Tato politika je založena na trhu s energetickými surovinami a stabilitou čerpání. Nicméně po dosažení prioritního cíle se nepočítalo s vyšší mírou spolupráce a prohloubení politiky. Další koncepce cílů se rozvíjejí až po Maastrichtské smlouvě, kdy vznikají další úvahy o nutnosti rozvoje spolupráce.⁷⁹

Lisabonská smlouva zakládá novou hlavu věnující se konkrétně energetické problematice. Dříve byla tato politika uplatňována v rámci oblastní vnitřního trhu, hospodářské soutěže a ochrany životního prostředí. Energetika je zahrnuta v oblasti sdílených pravomocí, což bude podporovat snahu o rozvoji čerpání energetických

---

⁷⁸ JECH, K., DLOUHÝ, J. *Průvodce ochránce životního prostředí v Evropské unii*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2000, s. 9-14.

⁷⁹ KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s. 290-291.

dodávek ze třetích zemí v rámci Evropské unie. Výjimkou z této oblasti rozhodování jsou opatření týkající se energetiky, která mají fiskální charakter, ty zůstávají výhradně pod kontrolou členských států.⁸⁰

V rámci energetiky je také odkazováno na princip solidarity. To znamená větší spolupráci v rámci krizových opatření. To je velmi důležité. Evropská unie musí tvořit jednotný celek. To se například potvrdilo při rusko-ukrajinském sporu ohledně dodávek zemního plynu, kdy se tímto sporem nedostávalo státům Evropské unie dodávek této klíčové suroviny. V rámci solidarity si členské státy vypomáhaly a strategické suroviny si navzájem dodávaly.

V nynější době je důležité pro mocenskou stabilitu v Evropě zajistit dovoz klíčových surovin z různých zdrojů. Poměrná závislost na Rusku oslabuje Evropskou unii, a tak strategické a nadnárodní cíle v této oblasti musí být prioritou Evropské unie.

5.4.7 Doprava

Tato sdílená politika je klíčová pro rozvoj vnitřního trhu. Špatná dopravní obslužnost a návaznost na evropské sítě je problém v rozvoji některých regionů. Doprava je základním odvětvím, které dopomáhá v rozvoji vnitřního trhu. Bez kvalitního propojení nemůže být jeho fungování zcela efektivní. Vzhledem k tomu, že do přijetí Lisabonské smlouvy v otázkách dopravy rozhodovala Rada, musela nastat změna v posílení legislativního procesu. Po Lisabonské smlouvě v otázkách dopravy bude rozhodováno řádným legislativním postupem.⁸¹

Toto opatření umožní Evropské unii mít větší rozhodovací moc a zlepšit tuto společnou politiku. V oblasti dopravy je důležité, aby se aktivně vyjadřoval Hospodářský a sociální výbor a Výbor regionů, který může svými příspěvky efektivně přispět k hlavnímu cíli této politiky.

5.4.8 Prostor svobody, bezpečnosti a práva

Tato oblast fungovala v rámci takzvané pilířové struktury jako samostatná složka. Nicméně při zrušení této struktury se tato oblast přesouvá do oblasti politik Společenství a řídí se podle toho. Je tedy vytvořena nová hlava SFEU, která nese název Prostor svobody bezpečnosti a práva. Změn díky tomuto kroku je mnoho a je nutné si ty klíčové uvést. Základní úpravou je článek 3 SEU:

---

⁸⁰ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

⁸¹ KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006, s.182-183.

*Unie poskytuje svým občanům prostor svobody, bezpečnosti a práva bez vnitřních hranic, ve kterém je zaručen volný pohyb osob ve spojení s vhodnými opatřeními týkajícími se ochrany vnějších hranic, azylu, přistěhovalectví a předcházení a potírání zločinnosti.*⁸²

Tato oblast pravomocí Evropské unie vznikla při přijímání Maastrichtské smlouvy. Je tedy poměrně nová. Upravuje spolupráci a rozřazuje ji na tři oblasti: bezpečnost (vnitřní a vnější), soudnictví (civilní a trestní) a svobodu (opatření týkajících se například víz).⁸³

Tím, že došlo k přenesení hlavy, se stává sdílenou pravomocí Evropské unie. Některé body však tvoří výjimku a jsou ve výlučné kompetenci národních států. Díky přesunu je nově možné Evropskou unií vyžadovat dodržování směrnic a nařízení na členských státech v určených oblastech. Lisabonská smlouva zavádí řádný legislativní postup v otázkách boje proti mimořádně závažné trestné činnosti s přeshraničním rozměrem. Dává základ ke sbližování trestněprávních předpisů k zajištění účinného provádění politik Unie. Změna v oblasti azylové politiky se týká přesného vymezení pojmů v této oblasti a přechod od nynější koordinace ke společné politice jednotlivých států na základě Společného evropského azylového systému (SEAS), který již probíhá. Oblast týkající se migrace je legislativně upravená v rámci řízení migrační toků, nicméně harmonizace právních řádů jednotlivých států je prozatím vyloučena. Přístup k policejní spolupráci je dvojího charakteru. V některých případech bude o jejích možnostech hlasování probíhat kvalifikovanou většinou. Posílena je také role Europolu a Evropské unie jako celku v rámci boje proti terorismu.⁸⁴

Změn v této oblasti je opravdu dost a pomocí Lisabonské smlouvy tato část smluv posiluje spolupráci států a pravomoci Evropské unie. Nicméně je koordinace v této oblasti velmi ožehavá a musí se k ní přistupovat citlivě. Většina změn však jistě přinese větší bezpečnost v rámci volného pohybu osob a slouží tak k účinnějšímu boji proti terorismu, který je v současné době velkou hrozbou.

---

⁸² *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 26.

⁸³ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce.* Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 82.

⁸⁴ *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy* [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-04-08]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.

5.4.9 Vnitřní trh

Je nejdůležitější ideou, na které je Evropská unie a samotná integrace v Evropě založena. Funguje na čtyřech základních svobodách, a to na volném pohybu osob, zboží, služeb a kapitálu.

V rámci integrace byly odbourávány jednotlivé překážky pro vytvoření společného trhu. Posledním bodem v rámci integrace bylo vytvoření společné měny. Vnitřní trh se začal formovat prakticky od počátku Společenství. Svého vrcholu již prakticky dosáhl a v současné době nás nečekají nějaké převratné změny.⁸⁵ Definici vnitřního trhu nalezneme ve SFEU článku 26:

*Vnitřní trh zahrnuje prostor bez vnitřních hranic, v němž je zajištěn volný pohyb zboží, osob, služeb a kapitálu v souladu s ustanoveními Smluv.*⁸⁶

Vnitřní trh je jedním ze základních kamenů Společenství. Přesto jednotlivé svobody nejsou absolutně vymahatelné a existuje mnoho výjimek, ve kterých může být volný pohyb omezen. To však nemění nic na tom, že díky zavedení této skutečnosti se dostal mezi největší ekonomické trhy světa.

Změny po Lisabonské smlouvě. Pojem společný trh, který se ve smlouvách vyskytoval vedle pojmu vnitřní trh, je ve všech případech nahrazen pojmem vnitřní trh. Tímto se uzavírá ne zcela jasné používání obou slov a debata nad rozdílností mezi oběma pojmy.⁸⁷

V základním článku SEU 3 byly rozdílně definovány činnosti EU a jednou z nich bylo zajištění takového systému, aby na vnitřním trhu nebyla narušována hospodářská soutěž. Tato pravomoc není nyní ve smlouvách obsažena. Je ovšem obsažena v Protokolu o vnitřním trhu a hospodářské soutěži. Přestože protokoly mají stejnou váhu jako smlouvy, spekuluje se o tom, zda Soudní dvůr nebude narušení hospodářské soutěže posuzovat s menší vahou než před vstupem LS v platnost.⁸⁸

---

⁸⁵ TÝČ, V. *Základy práva Evropských společenství*. Praha: Linde Praha a.s., 2000, s. 112-120.

⁸⁶ *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 82.

⁸⁷ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 70.

⁸⁸ *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, s. 14.

5.5 Dopad Lisabonské smlouvy na Českou republiku

Lisabonská smlouva reformuje Evropskou unii v mnoha směrech a její dopad na fungování České republiky je významný. Základem je vymezení vztahu mezi Evropskou unií a Českou republikou. Tento smluvní vztah pak prakticky ovlivňuje fungování Evropské unie a našeho státu.

Pokud jde zejména o změny v České republice, která je vázána plněním mezinárodních smluv. Při přijímání Lisabonské smlouvy proběhlo mnoho sporů, kde opěrný bod bylo předávání velkého množství pravomocí do Bruselu. Podle takového názoru ztrácí Česká republika suverenitu. Lisabonská smlouva má jistě za důsledek přenášení více pravomocí na Evropskou unii. Ta má díky tomu v současné době mnohem větší možnost rozhodovat pomocí legislativních aktů, které ovlivní Českou republiku. Ovšem na těchto aktech se podílí Česká republika pomocí svých zástupců. Pokud má být Evropská unie silný hráč v celosvětovém měřítku, musí být aktivní člen Společenství, ve kterém získá na důležitosti. Posilování pravomocí aktivně přispívá k tvorbě spolku států, ale ty si stále zachovají svou tvář na základě svých ústav a pravomocí na základě subsidiarity. Tato myšlenka je také podpořena články Lisabonské smlouvy, které snižují demokratický deficit Evropské unie.

Evropská unie se v současné době skládá z 27 států. Toto Společenství je nejpočetnější na světě na takovém stupni integrace nezávislých států. Česká republika si zachovává svojí váhu hlasu v mezích takového uskupení. Je stále schopna se efektivně podílet na fungování Evropské unie. Pokud se podíváme konkrétně například na Evropský parlament a možnost ovlivňovat hlasování v Radě, tak Česká republika ztratila. Nicméně ztrácí sílu ovlivňování chodu Společenství, ale ne na úkor sebe sama, ale na základě snižování demokratického deficitu. Tímto krokem Evropská unie zajišťuje demokratičnost tak, aby hledala větší konsensus, který povede k co nejširší shodě mezi členy.

5.6 Budoucnost Evropské unie po Lisabonské smlouvě

Lisabonská smlouva je historický mezník pro budoucnost spojené Evropy. Potřeba reformy byla pro Evropskou unii delší dobu nutná. Po přijetí reformní smlouvy se právní systém Společenství ustálil. Lisabonská smlouva bude mít trvalý charakter, ale je prakticky jisté, že se tato smlouva bude v budoucnu upravovat.

Hlavní cíle Evropské unie se v současné době budou měnit. Priorita o reformě byla dosažena. Evropská unie se bude nadále rozšiřovat o nové členské země. Rozšiřování bude v budoucnu probíhat směrem na východ o země se slabšími

ekonomikami. Lisabonská smlouva připravuje Společenství na tuto možnost. Z nynějších platných smluv lze vyčíst směr dvojrychlostní Evropy. Je nutné si uvědomit, že Evropská unie se skládá v současné době z 27 členských států. Jednotlivé země mají rozdílný pohled na fungování Společenství. V současné době je v rámci ekonomického uskupení integrace na velmi vysoké úrovni. Další směrem by mohla být integrace v rámci politické unie. To ovšem v rámci všech členských států nebude prakticky možné dosáhnout. Budou tedy vystávat otázky o podpoře dvourychlostní Evropské unie na základě dobrovolnosti další integrace. Tento krok však nepovede k ideální evropské integraci.

Oblastí, ve kterých by se mohly posilovat pravomoci Evropské unie, je velké množství. Například v rámci bezpečnosti Evropské unie přijde jistě těsnější spolupráce. Lisabonská smlouva v rámci Společenství posiluje vliv v rozhodování. Už není prakticky možné v tak velikém uskupení rozhodovat jednomyslně a nutnost rozšíření rozhodování kvalifikovanou většinou bylo nezbytně nutné.

Prioritním cílem Evropské unie je podpora ekonomické síly jednotlivých členů tak, aby byly konkurence schopné vůči ostatnímu světu. Společenství se musí integrovat, aby bylo schopné řešit složité otázky. S příchodem 21. století musí řešit nové problémy, týkajících se boje proti terorismu, ekonomické krize a udržitelného rozvoje planety. Lisabonská smlouva je určitě přínosem pro tyto otázky. Bude jen záležet na členských státech, jakým směrem se spojená Evropa v budoucnu vydá. Pevně věřím, že integrační uskupení bude na základě kladných zkušeností postupovat dále.

ZÁVĚR

Lisabonská smlouva významně mění podobu Evropské unie. Mění Evropskou unii na základě dobrovolnosti členských států, které společně ratifikovaly tento dokument. Lisabonská smlouva reformuje Společenství na základě podpory integrace na evropském kontinentu.

Celkové hodnocení tohoto dokumentu je pozitivní. Výsledek mé analýzy mě přivedl k názoru, že většina změn kladně podpoří Evropskou unii. Díky Lisabonské smlouvě se podařilo vyřešit mnoho problémů, se kterými se potýkala Evropská unie. Díky schválení Lisabonské smlouvy se stává Evropská unie akceschopnější, modernější, konkurenceschopnější a má větší možnost řešit problémy členských zemí.

Zmírňuje demokratický deficit ve Společenství a posiluje práva občanů Evropské unie. Tvoří další základ pro spolupráci v rámci evropského regionu. Pomocí Lisabonské smlouvy se zvedá možnost působení Evropské unie v celosvětovém jednání. Z globálního hlediska to podpoří udržitelný rozvoj naší planety, zlepšení boje proti terorismu, pomoc rozvojovým zemím a mnoho dalších problémů, které v současném globalizovaném světě je potřebné řešit.

Na druhou stranu jsou tyto pozitiva vykoupena větší vázaností členských zemí na Evropskou unii, a to na základě odevzdání dalších pravomocí a oslabení možnosti vetovat některá rozhodnutí. Oslabení síly politických systémů je patrné. Tyto skutečnosti ale ve znění Lisabonské smlouvy nevedou ke tvorbě politické unie v Evropě. Státy si zachovávají svou suverenitu a obavy ze ztráty suverenity nejsou oprávněné.

Lisabonská smlouva v rámci jejích možností reformuje Evropskou unii pozitivním směrem, ale je nutné zmínit, že ani tato smlouva není dokonalá. V budoucnu se s největší pravděpodobností bude upravovat. Přesto její přijetí je úspěchem evropské integrace a spolupráce evropských zemí.

SEZNAM POUŽITÉ LITERATURY

Literární zdroje

1. *ABC práva Evropských společenství*. Praha: Informační centrum Evropské unie při Delegaci Evropské komise v České republice, 2001. 116 s. ISBN 80-238-7448-9.
2. *Amsterodamská smlouva*. Přel. R. Král, P. Svoboda, L. Tichý, J. Zemánek. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1998. 236 s. ISBN 80-7184-701-1.
3. DRULÁKOVÁ, R. *Subsidiarita v Lisabonské smlouvě – náprava nedostatků?* Praha: Nakladatelství Oeconomica, 2009. 19 s. ISBN 978-80-245-1588-5.
4. GERBERT, P. *Budování Evropy*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2004. 450 s. ISBN 80-246-0111-7.
5. GERLOCH, A., WINTR, J. *Lisabonská smlouva a ústavní pořádek ČR*. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Aleš Čeněk, 2009. 378 s. ISBN 978-80-7380-192-2.
6. CHISHOLM, H. *Základy práva Evropské unie*. Praha: VŠEHRD. 1994. 159 s. ISBN 80-85305-28-3.
7. CHVÁLOVÁ, O. *Evropské vykřičníky*. Praha: HUMANEA, 2004. 118 s. ISBN 80-239-2988-7.
8. JECH, K., DLOUHÝ, J. *Průvodce ochránce životního prostředí v Evropské unii*. Praha: Ministerstvo zahraničních věcí, 2000. 79 s. ISBN 80-86345-08-4.
9. *Když se řekne Lisabonská smlouva: perspektiva fungování Evropské unie podle nového smluvního rámce*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008. 156 s. ISBN 978-80-87041-48-2.
10. KUČEROVÁ, I. *Evropská unie: hospodářské politiky*. Praha: Nakladatelství Karolinum, 2006. 347 s. ISBN 80-246-1212-7.
11. *Lisabonská smlouva: konsolidovaný text Smlouvy o Evropské unii a Smlouvy o fungování Evropské unie ve znění Lisabonské smlouvy*. Praha: Úřad vlády České republiky, 2008, 508 s. ISBN 978-80-87041-38-3.
12. TÝČ, V. *Základy práva Evropských společenství*. Praha: Linde Praha a.s., 2000. 279 s. ISBN 80-7201-213-4.
13. TÝČ, V. JÍLEK, D. *Základy práva Evropských společenství*. Brno: Masarykova univerzita Brno, 1996. 194 s. ISBN 80-210-0776-1.
14. *Ústava pro Evropu*. Lucemburk: Úřad pro úřední tisky Evropských společenství, 2004. 16 s. ISBN 92-894-6470-4.

15. WEILER, H., JASPER, C., METZLER, S. *Malá encyklopedie Evropské unie*. Praha: Ústav mezinárodních vztahů, 1997. 256 s. ISBN 80-85864-34-7.
16. ZAHRADIL, J. *Návrh evropské ústavy: s komentáři*. Praha: CEP - Centrum pro ekonomiku a politiku, 2003. 246 s. ISBN 80-86547-27-2.

Elektronické zdroje

1. *Analýza dopadů Lisabonské smlouvy*. [online]. Praha: Úřad vlády České republiky, 2009 [cit. 2010-03-07]. Dostupný z WWW: <<http://www.vlada.cz/assets/evropske-zalezitosti/dokumenty/Analyza-dopadu-Lisabonske-smlouvy.pdf>>.
2. BLÁHA, M. *Plné znění Berlínské deklarace* [online]. Praha: Euroskop, 2007 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/38/7111/clanek/plne-zneni-berlinske-deklarace/>>.
3. *Lisabonská smlouva: Aktuality* [online]. Brusel: Evropská unie, 2009 [cit. 2009-12-07]. Dostupný z WWW: <http://europa.eu/lisbon_treaty/news/index_cs.htm?Page=2>.
4. *Lisabonská smlouva: Jednání o nové smlouvě* [online]. Praha: Euroskop, 2007 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/297/sekce/jednani-o-nove-smlouve/>>.
5. *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii: sněmovní tisk 407* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2009 [cit. 2009-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=5&t=407>>.
6. *Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii: hlasování* [online]. Praha: Parlament České republiky, 2009 [cit. 2009-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.psp.cz/sqw/hlasy.sqw?G=48969>>.
7. *Lisabonská smlouva: Průběh ratifikace* [online] Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8428/sekce/prubeh-ratifikace/>>.
8. *Lisabonská smlouva : Změny v rozhodování po institucionální reformě*. [online]. Praha: Euractiv, 2010 [cit. 2010-03-10]. Dostupný z WWW: <<http://www.euractiv.cz/budoucnost-eu/link-dossier/lisabonska-smlouva-zmeny-v-rozhodovani-po-institucionalni-reforme-000056>>.

9. MACEK, L. *Ratifikace Lisabonské smlouvy* [online]. 2009 [cit. 2009-12-7]. Dostupný z WWW: <http://archive.ceskamedia.cz/article.html?id=306153_tr_S&qqqq=d%E1nsku>.
10. MACEK, L. *Stav ratifikace Lisabonské smlouvy*. [online]. 2009 [cit. 2010-01-12]. Dostupný z WWW: <<http://www.lisabonska-smlouva.eu/stav-ratifikace/>>.
11. *Rada Evropské unie*. [online]. Praha: Euroskop, 2009 [cit. 2010-03-21]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/99/sekce/rozhodovani-v-rade-eu/>>.
12. ROVNÁ, L. *Smlouva o Ústavě pro Evropu* [online]. Praha: Euroskop, 2007 [cit. 2009-11-30]. Dostupný z WWW: <<http://www.euroskop.cz/8901/sekce/smlouva-o-ustave-pro-evropu/>>.
13. SMIDT, R. *Evropské právo* [online]. 2003 [cit. 2009-11-24]. Dostupný z WWW: <<http://www.eps.cz/epravo/>>.
14. *Smlouva pro Evropu 21. století* [online]. Brusel: Evropská unie, 2007 [cit. 2009-12-01]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/news/eu_explained/071213_1_cs.htm>.
15. *Smlouva z Nice* [online]. Brusel: Evropská unie, 2009 [cit. 2009-11-27]. Dostupný z WWW: <http://ec.europa.eu/ceskarepublika/information/glossary/term_232_cs.htm>.
16. *Vládní návrh, kterým se předkládá Parlamentu České republiky k vyslovení souhlasu s ratifikací Lisabonská smlouva pozměňující Smlouvu o Evropské unii a Smlouvu o založení Evropského společenství* [online]. Praha: Senát České republiky, 2009 [cit. 2009-12-15]. Dostupný z WWW: <<http://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?action=detail&value=2200>>.
17. WIRNITZLER, J. *Klaus podepsal Lisabon. Česko ztrácí suverenitu, prohlásil* [online]. 2009 [cit. 2010-01-12]. Dostupný z WWW: <http://zpravy.idnes.cz/klaus-podepsal-lisabon-cesko-tak-ztraci-suverenitu-prohlasil-p63-/domaci.asp?c=A091103_145225_domaci_adb>.

ABSTRAKT

KUCHYNKA, J. *Lisabonská smlouva a její dopady na Evropskou unii: bakalářská práce*. České Budějovice: Vysoká škola evropských a regionálních studií, o. p. s., 2010. 52 s. Vedoucí bakalářské práce Ing. Jiří Dušek.

Klíčová slova: Lisabonská smlouva, Evropská unie, právo Evropské unie, ratifikace Lisabonské smlouvy.

Bakalářská práce analyzuje Lisabonskou smlouvu a její dopady na Evropskou unii. Hlavním cílem je hodnocení změn ve znění Lisabonské smlouvy. První část se zabývá právním systémem Evropské unie, minulými a současnými smlouvami Evropské unie. Dále zkoumá vznik Lisabonské smlouvy a její následnou ratifikaci. Největší část práce se zabývá obsahem Lisabonské smlouvy, který je rozdělen na tři hlavní oblasti: politiky Evropské unie, institucionální změny a obecné změny ve fungování Evropské unie. Práce hodnotí množství pozitiv a negativ, které přináší Lisabonská smlouva. Závěr pojednává o celkovém přínosu Lisabonské smlouvy pro Evropskou unii.

ABSTRACT

KUCHYNKA, J. *Lisbon Treaty and its impact on the European Union: Bachelor thesis*. České Budějovice: The College of European and Regional Studies, o. p. s., 2010. 52 p. Supervisor: Ing. Jiří Dušek.

Key words: the Lisbon Treaty, the European Union, European Union law, the ratification process of the Lisbon Treaty.

This bachelor thesis analyses the Lisbon Treaty and its impact on the European Union. The main aim is rank to evaluate the changes in the Lisbon Treaty. The first part of the bachelor thesis is focused on the law system of the European Union and past and present treaties. It looks into the forming the Lisbon Treaty and the ratification. The main part concerns the content of the Lisbon treaty, which is divided into three parts: European Union policy, the institutional changes and general changes in functioning of the European Union. The bachelor thesis tried to evaluate positives and negatives in the Lisbon Treaty. The conclusion deals with the overall benefit of the Lisbon Treaty for the European Union.